

7md

2014 m. birželio 20 d., penktadienis

Nr. 24 (1085) | Kaina 2,50 Lt

Dailė | Muzika | Teatras | Šokis | Kinas

3

J.S. Bachas Vilniaus festivalyje

4

Teatro žvilgsnis į dabartį

6

Marijos Šnipaitės instaliacijų paroda

7

Pokalbis su menininkė Židrija Janušaitė

8

Vanessa Paradis apie filmą „Žigolo“

9

Naujas „Kinas“

Sergejus Krylovas ir Džeraldas Bidva

D. MATVEJEVO NUOTR.

Apie sielu harmoniją ir sovietmečio akivarus

Mozartas, Schnittke ir Lietuvos kamerinis orkestras

Vilniaus festivalyje

Živilė Ramoškaitė

Galingo įvairiapusės informacijos srauto nešamam šiu dienų žmogui tolimų epochų muzikos gretinimas koncertuose diskomforto nebekelia. Vis dažniau Filharmonijoje, Operos ir baletų teatre, Kongresų rūmuose tokie programų deriniai sutinkami vienodai entuziastingai, dažniausiai dar ir „ovacijomis stovint“. Pelnytomis ar ne – kita, ne šio rašinio tema.

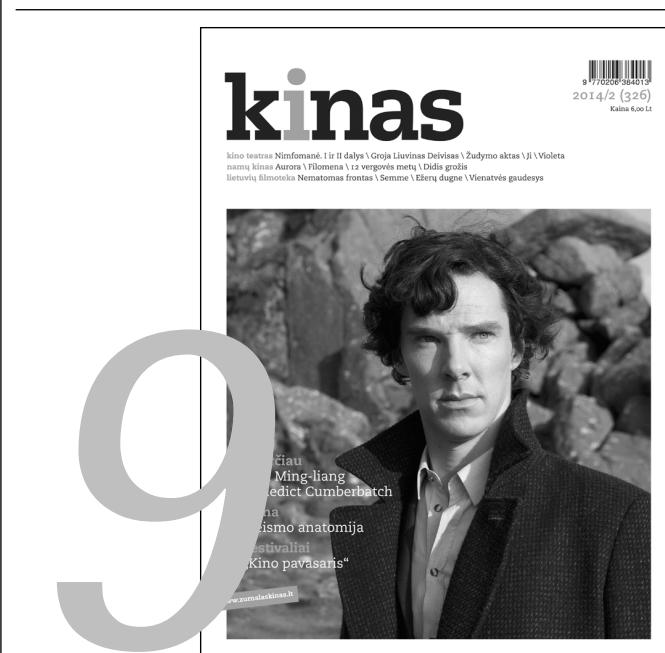
Klasikos klausymasis reikalauja iš mūsų vienokių įgūdžių, susijusių daugiausia su žinojimu ir sukaupta kultūrine patirtimi, o šiuolaikinis, ypač naujai sukurtas veikalas, naujodantį kaskart kitokią kalbą, tam-pa tarsi mīslę, kurią įminti galima tik atradus tos kalbos kodą. Čia, žinoma, su manimi nesutiks kompozitoriai. Paprastai jie teigia, kad dabarties muzika nėra sunkiau suvokiama ir iš esmės nesiskiria nuo klasikos,

tik „reikia jos nebijoti ir tiesiog klausytis“. Betgi nėra ko slėpti, klausytis, ypač sudėtingesnį veikala, kartais tenka daug kartų, kol jo kalbos sakinių iš tiesų susidėlioja ir išgirsti, kokią žinią jis siunčia, apie ką byloja, arba nutinka ir taip, jog nusprendi, kad jis nieko nepranešė ir nebepraneš. Tai labai asmeniškas ir intymus procesas, vienoks muzikos mėgėjui, o visiškai kitoks profesionalui, iš kurio jis gali pareikalauti kelerių metų ar net dešimtmečių. Ir tuo nickas nesibaigia, žiūrėk, po kurio laiko viškas prasideda iš naujo, ir „galutinis“ sprendimas gali kardinai pasikeisti.

Šie svarstymai vėl sukosi galvoje po birželio 8-osios Vilniaus festivalio koncerto, kuriame Lietuvos kamerinis orkestras sugrįžo prie Alfredo Schnittke's muzikos, šysk kompozitoriaus 80-mečio proga. Sovietų Sąjungos laikais, kai orkestriui vadovavo Saulius Sondeckis, jis

kartu su Gidonu Kremeriu ir kitais gana dažnai grojo A. Schnittke's veikalus ir neslyk yra juos išvežęs už „geležinės uždangos“. Išskirtinis, iš tiesų pirmas A. Schnittke's kūrybos propaguotojas anais laikais buvo G. Kremeris. Viename pirmųjų pokalbių esu su juo apie tai kalbėjusi ir jis sakė, kad šiuo kompozitoriumi tiki ir kad jis iš tiesų „turi ką pasakyti“. Gerai prisimenu ir savo abejones, kurių garsiai, žinoma, neišreiškiau: man tuo metu A. Schnittke's muzika buvo gana svetima ir neper-skaitoma. Pirmajį *Concerto grosso*, 1977 m. atliktą Vilniuje, be mendiausios paties autorius nuorodos adekvaciā suvoktu buvo sunku. Bet premjerą ir labai rimtą koncerto atmosferą neblogai įsiminiau. Grojo G. Kremeris, Tatjana Grindenko, Lietuvos kamerinis orkestras, diriguojamas S. Sondeckio. Jieems šis

NUKELTA | 2 PSL.

Apie sielų harmoniją ir sovietmečio akivarus

ATKELTA IŠ 1 PSL.

veikalus ir dedikuotas. Nepamenu, kas skambino preparuoto fortepijono ir klavesinu, bet tai galėjo būti Virginija Dapkutė arba Dainius Trinkūnas.

Tik po kurio laiko, geriau įsilaujus iš muzikos vyksmą, ne vien konstatuojant, jog tai – polistilistika, pradžio ryškėti į kūrinį prikrautų skirtingu stiliu muzikinių idėjų ir temų prasmės. Tai nebuvu vien tik bandymas nutiesti tiltą per bedugnę, skiriančią rimtą ir pramoginę muziką, kaip tuomet apie savo ieškojimus sakė pats A. Schnittke. Tokios „apibendrintos“ mintys tais laikais patikimai paslēpdavo tikras autorius intencijas. Man regis, po jomis buvo slepiamas *Certo grosso* muzikoje juntamas itin asmeniškas pasakojimas apie savąjį kūrybinį kelią, dvasinę savijautą ir kovą už kūrybos laisvę. Skirtinės pasakojimo epizodus supa įtam-pa ir niūri aplinka, kartkartėmis išnyranti kaip reali grėsmė. Slogis ir gąsdinančią atmosferą sustiprina kūrinį ižreminantys preparuoto fortepijono garsai, keliantys asociacijų su gedulingo varpais. Pagirtinai įtaigiai ir prasmingai šyšyk kūrinį grojo smuikininkai Sergejus Krylovas ir Džeraldas Bidva, klavesinininkė Vaiva Eidukaitytė-Storastienė, atlikusi ir preparuoto fortepijono partiją, ir Maksimo Rysanovo diriguojamas orkestras. Smuikininkų duetas buvo tiesiog panirę į A. Schnittke's idėjų pasaulį, suteikė joms raiškų pavidaļų ir adekvačių, vietomis sproginėjančių emocijų. Apie S. Krylovo meistriškumą rašyta daug kartų, tad ypač noriu pabrėžti orkestro koncertmeisterio D. Bid-

Sergejus Krylovas, Maksimas Rysanovas, Aleksandras Rammas ir LKO

D. MATVEJEVO NUOTR.

vos aukštą profesionalumą ir puikū stiliums pojūtį. Neatrodė, kad ši veikalą su S. Krylovu jie grojo pirmasyk, greičiau pamanytum, jog tai seniai susiderinusių profesionalų duetas.

Kitas nuskambėjęs A. Schnittke's veikalas buvo gerokai vėliau, jau su byrėjus Sovietų Sajungai, 1994 m. sukurtas Koncertas smuikui, altui, violončelių ir styginiams „Na troich“ („Trims“), skirtas ižymiesiems muzikantams Gidonui Kremeriui, Juriui Bašmetui ir Mstislavui Rostropovičiui. Su Lietuvos kameriniu orkestru kūrinį atliko S. Krylovas, M. Rysanovas ir jaunas violončelininkas Aleksandras Rammas. Jie taip pat ši veikalą kartu grojo pirmasyk, tačiau apie tai galėjai tik sužinoti, o ne klausydamas suprasti. Darnus ansamblis, bendra muzikos samprata ir fantazija suteikė veika-

lui įtaigią meninę formą.

Keturį dalį koncertas sudarytas, sakytum, iš triju kontrastingų kiekvieno instrumento mini koncertų ir bendros pabaigos. Kiekviename dalis apibūdina muzikantus, kuriems šis veikalas buvo skirtas. Pirmoji dalis – energingas ir drastiškas violončelės solo tamšiamai kontraboso ir violončelių fone; antroji skirta, sakytu, išvairėsiškai alto pasirodymui, pradžioje nuobodžiai „kalant“ vieną, kitą garsą, paskui – nuotaikoms kaitaliojantis. Trečia dalis – smuiko solo, nedrąsus pavieniai garsai, aliužia i minimalizmą (?), akordai, kladžiojimas po grifą iki tylutelių aukščiausiai garsų. Paskui staigus pasikeitimasis: finalas veržlus, chaotiskas, augančios įtampos ir greitėjančio tempo, ji nutraukia trinktelęs fortepijono akordas ir ilga pauzė. Po jos pasigirsta violončelė,

pradėdama keistą lėtą c-moll epi-zodą, palaiapsniu tėsiamą alto ir smuiko, pasiekiančio aukščiausio diapazono garsus. Koncertas užbaigia tylutėlis *pizzicato*. Nužymėjau vyksmą tik tam, kad girdėjusieji koncertą pripildytų ji savos vaizduotos pavidala.

Po koncerto lietuviškai kalbėdama su jaunuojuoju violončelininku A. Rammu sužinojau, kad A. Schnittke jis grojo apskritai pirmasyk, tačiau jo muziką mėgsta ir planuoja netrukus imtis Sonatos violončelei. O lietuviškai ji išmokė mama, studijavusi VGIK'je, paskui paskirta į Vladivostoką, kuriamo Aleksandras gimė. Dabar jis studijuoją Vokietijoje ir yra laimėjės prizines vietas ne viename tarptautiniame konkurse. Kadangi apie koncertą „Na troich“ papras-tai rašoma atsargiai ir neapibrėžtai, susidomėjau, kaip ji įsivaizduoja šis

jaunas muzikantas, apie ką jam ši muzika? Aleksandras labai ramiai pasakė tai, ką vyresnieji linkę santūriai nutylėti: „Apie gėrimą. O pabaiga – tai pagirios... Vyresni žmonės dar nepamiršo, ką reiškia tasai „na troich“. Šis rusiškas posakis kilo sovietiniai laikais, kai degtinės butelis kainavo tris rublius, tad jos ištros-kusiems ir paprastai stokojantiems tokios sumos tek davavo susimesti po rublį ir nusipirkus gėrimėlio pakai-tomis trise suvertoti.

Bet koncertas prasidėjo saulėta, kupina šviesių harmonijų Wolfgango Amadeaus Mozarto koncertine simfonija, *Sinfonia concertante Es-dur*, KV 364. Ši smukui, altui ir styginiams skirtą šedevrą Lietuvos kamérinis yra grojės su įvairiausiais solistais – nuo tarptautinių ižymybų iki koncertuoti pradedančio jau-nimo. Tą vakarą solo partijas griežę pavieniui nesylk koncertavę, bet drauge mūsų scenoje susitikę pirmą kartą, publikos pamėgti muzikai – Sergejus Krylovas ir Maksimas Rysanovas. Puikus duetas W.A. Mozartą pagriežę itin gyvai ir labai įdomiai. S. Rysanovo atliekamą *Sinfonia concertante* esu girdėjusi, o S. Krylovas, kurio atlikimo klausiausi pirmasyk, ne tik sužavėjo, bet iš tiesų nustebino. Savo partijai jis suteikė labai daug gaivios raiškos, žavingo lankstu-mo ir elegancijos, kiekvieną frazę pripildęs turiningo kalbėjimo subtili-bių ir neįsemiamų dinaminių atspalvių. Altas „veikė“ tarsi stambesniais potėpiais, o smuikas – smulkučiais ir juvelyriškai tiksliais. Orkestras savo misiją įvykdė idealiai – išgirdo kick-vieną solistų pašnekėsio detalę, meistriškai grojo *tutti*.

Vita

In memoriam Vitai Mozūraitei (1960–2014)

Neįprastas pavadinimas rašiniui apie mirtį – netekome šokio kritikės Vitos Mozūraitės (1960 07 12 – 2014 06 11). Tai nebuvu netikėta – žinojome, kad mirtis labai arti, arti jau keletą paskutinių mėnesių. Ste-bėjomės Vitos ištverme ir tuo, kaip ji pati ruošesi paskutinėms gyvenimo akimirkoms.

Kiekvieną pažintis su Vita paveikė savaip. Pažinojau ją daugiau nei tris dešimtmiečius ir galu sakyt, kad jos dėka didelė mano profesinio gyvenimo dalis tapo tokia, kokia yra šiandien – pažymėta šokio ženklu.

Susipažinom Statybininkų kultūros rūmuose, kur XX a. 9-ojo dešimtmiečio pradžioje greta repetuodavo klasikinio šokio kolektyvas „Polėkis“ (jame šoko Vita) ir liaudies šokiu ansamblis, kurį tuo metu lankiau. Pažintis su Vita nuvedė į Operos ir baletos teatrą – čia „Polėkis“ merginos dalyvaudavo spektakliuose kaip mimanso artistės. Iš

Vitos išgirdau pirmuosius klasikinio šokio jūdesių pavadinimus, spektaklių ir atskirų artistų vertinimus.

Ji turėjo aiškią nuomonę ir mokėjo ją argumentuoti. Man atsidūrus sovietų armijoje, Vitos laikai buvo lyg spektaklių recenzijos – tikslios, blai-vios, vaizdingos, perteikiančios ir spektaklio atmosferą, ir jos požiūrių į kūrinį, vaidmenį ar artistą.

Dėmesį šokiu Vita dalino itin dosnai, nors kasdienis jos darbas buvo susijęs su Vilniaus universiteto Bibliotekininkystės ir informacijos mokslo institutu. Jos pavyzdys vėl skatinė – būdamas dailėtyrininkas, pasiryžau nukreipti žvilgsni į muzicijų ir parodų salių į šokio sceną.

1993 m. Vitos apginta socialinių mokslo daktaro disertacija „Vaikų knygos leidyba Lietuvoje: 1940–1990 m.“ lėmė mokslių ir publicistinę jos veiklą vaikų literatūros srityje, o vėliau ypač padėdavo vertinant teatro vaikams pastatymus,

kai ji dirbo Kultūros ministerijos apdovanojimo „Auksinis scenos kryžius“ eksperte.

Visada buvo įdomu sužinoti Vitos nuomonę – skaitydavau jos rašinius „Kultūros baruose“, „Krantuose“, „7 meno dienose“, „Lietuvos ryte“, portale www.dance.lt ir kitur, žavédavaujos mokėjimu spektaklių vertinti be sentimentų, kaip meninę sistemą, atsižvelgiant į plati šiuolaikinio šokio kontekstą, kuri ji žinojo dalyvaudama daugybėje tarptautinių festivalių, nuolat sekdamą šokio naujienas. Nors ji pati, formuo-jantis šiuolaikinio šokio erdvę, turėjo sumanymų išméginti choreografinę kūrybą, liko šiapus rampos, daug jėgų ir laiko atidavé Lietuvos šokio informacijos centru, festivaliui „Naujasis Baltijos šokis“.

Vita – tikra likimo dovana Lietuvos šiuolaikiniams šokui: jos tekstuose, recenzijose, pokalbiuose, diskusijose, kuriose ji dalyvavo ar

kurias moderavo, mūsų šiuolaikinio šokio kultūra išsaugojo savo forma-vimosi ir brendimo pavidalus, galėjo stebeti savo klaidas ir džiaugtis laimėjimais. Daugybė rašinių – ne-įkainojamas Lietuvos šokio kultūros šiuolaikiškėjimo šaltinis, kuriuo teks naudotis ateities tyrinčiojams, todėl jau dabar verta galvoti apie Vitos recenzijų ir straipsnių bibliografinę savaidą ir atskiro rinkinio išleidimą.

Šokio istorijos disciplinas Vita dėstė Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje – nesunku įsivaizduoti, kad tai buvo paskaitos tikraja šio žodžio prasme, skaitomas taip, kaip mokėjo Vita: dalykiškos, pa-

remtos faktais, bet drauge gyvos ir šmaikščios.

Gyvybė, užkoduota Vitos varde, nepasitraukė, nors žinom, kad kapas Rokantiškėse supiltas ir skendi jos nurodytose skintose gélėse. Geria žinoti, kad Vitos pastangomis šiuolaikinio šokio vertinimai šian-dien nebeapsiribojā viena ar dvemiu nuomonėmis – 2011 metais jos dėka festivalio „Naujasis Baltijos šokis“ programoje atsirado šiuolaikinio šokio refleksijos projektas „Šokis žodžiu – ne[w]kritika“, kuris Vitos gyvybės įkvėps ir dabartinei šokio menininkų ir vertintojų kartai.

HELMUTAS ŠABASEVIČIUS

D. MATVEJEVO NUOTR.

Gyvybinga tėkmė

„Senosios muzikos akademijos“ koncertas Vilniaus festivalyje

Živilė Stonytė

2014-ųjų birželio 12 d. Vilniaus festivalio rengėjai suteikė mums puikią progą iš arčiau susipažinti su „Senosios muzikos akademija“ („Academy of Ancient Music“) ir gyvai pasiklausyti šio žymaus baroko orkestro atliekamos muzikos. Keliolika britų atlikėjų, išsišedę Nacionalinės filharmonijos scenoje, sukūrė puikios nuotaikos vakarą, nuvedė prie aukščiausių baroko muzikos kulminacijų.

Regis, dar visai nesenai „Senosios muzikos akademijos“ vardas siejosi su Christoferiu Hogwoodu, kuris 1973 m. įkūrė šį kolektyvą. Taip viena iš senojo atlikimo legendų, Ch. Hogwoodas drauge su orkestru plėtojo savo autentiškumo paieškas, skleisdamas jas įrašais (išleido apie 200 kompaktinių plokštelių) ir koncertuose. Laikas greit bėga ir, regis, nė nepastebėjome, kad jau aštuonerius metus orkestru vadovauja kitas muzikas – Richardas Eggaras. Būdamas taip pat žymus klavišininkas, jis turėjo išlaidyti pelnytą gerą orkestro vardą. Regis, neblogai sekasi: „Senosios muzikos akademijos“ koncertų kandorius labai intensyvus, jie rengiami daugelyje žemynų, o patys orkestrantai juokauja, kad nekoncertavo tik Antarktidoje. Orkestro įkūrėjas Ch. Hogwoodas kartais komentuoja

jų koncertų programas, yra atsidavęs Georgo Friedricho Händelio operu statytojas, daug dėmesio šiuo metu skiria ir XIX–XX a. muzikos interpretavimui bei įrašams.

„Senosios muzikos akademija“ Lietuvoje vičėjo pirmą kartą, čia pristatė programą „Bacho šventė“ („Celebrating Bach“). Joje – dviejų žanru instrumentiniai kūriniai: dvi Johanno Sebastiano Bacho siu-
tos orkestrui ir du koncertai klavesinui, kuriuos skambino orkestro vadovas R. Eggaras. Nuostabus pa-
saulietinis J.S. Bacho kūrybos re-
pertuaras atskleidžia jei ne filosofines gelmes, tai šviesią, pakiliau nuotaiką ir neprilygstančią muzikavimo džiaugsmą, kurį perteikti ne visiems pavyksta. Tai priklauso ne nuo natū, o nuo interpretatoriaus širdies (galbūt ir nuo ilgaamžės Kembridžo universiteto, kuriame orkestras reziduoja, istorijos) – tur-
būt iš tokijų Europos kultūros šaltinių ir kyla išmanymas. Būtent mu-
zikavimo džiaugsmas, o ne išmoktu partijų atlikimas šiuo metu daro išpūdį – štai ir pamiršai pasiklausyti, ar teisinga artikuliacija, kaip pa-
groti štrichai, koks kvėpavimas... Iškėpe drauge su įžangos mostu, ir muzika tave nusinečė.

Abi Bacho siu-
tos orkestrui, nu-
skambėjusios ir pirmoje (Nr. 4,
D-dur, BWV 1069), ir antroje daly-
je (Nr. 3, D-dur, BWV 1068) at-

skleidė baroko laikų orkestro skambesį. Trylika žmonių scenoje – tai vienas Bacho orkestras („ta, ką Bachas laikė orkestru“, – sakė R. Eggaras), savotiškai įvairius ir spalvingas: trys obojai, fagetas, trys trimitai, timpanai, styginių ir basso continuo. Tačiau skambanti prancūziškoji uvertūra pranoksta lūkesčius – tai viso garsinio diapazono piramidė – styginių ir obojai vieni kitus papildo, dunda žemiskieji timpanai ir dan-
gų režiai trimis smailės. Po iškilmingų taškuoto ritmo taktu – ilgos fugų pynės, kur neučia pradedi stebėtis, kaip tokias greitas temas iš-
tveria obojininkai, jau beveik išpūs-
dami iš savęs paskutinius dvasios likučius... Tačiau kaip palegvėjimi
mas ateina repriza, vėl leidžianti iškėpti kartu su orkestrantais ir ruoštis naujiems potyriams gavo-
tuse, burčių, žigose, menuetuse. Bi-
jojau muzikos vietų, kuriose Bacho
mintis lekia greičiau už plunksnos
judesi, kai harmonijos vingiai ima
darytis nebesuvokiama, kai kūrėjo
planas pradeda nirti į keistą genialumą šyda. Partitūroje to nepama-
tysi, gali tai patirti gerose interpre-
tacijose – juk šiek tiek pavyko išverti
tā klampią miglą iki visa nuskaidri-
naničios reprizos.

Taip ir žymoji Arija iš Trečiosios siu-
tos, kuri tapo populiariai įvairiai
ja perdirbus kitiems instrumentams
ar balsams. Tačiau klausydamas jos

Richard Eggar ir „Senosios muzikos akademija“

D. Matvejevo nuot.

aną vakarą, išgirdau niekada dar negirdėtą pokalbį tarp pirmojo ir antrojo smuikų – su nuotaikomis, emocijomis, jausmais. Tarp intonacijų atspalvių – nuostabos, nusiminimo, santūrumo, vilties šmékstelėjimai. Išraiškingas kalbos pasaulis.

Orkestro vadovas R. Eggaras diriguoją sėdėdamas prie klavesino, nugara į publiką. Energizingi gestai, iškvepiantys orkestrantus, ir nepaliuojamai skambinama continuo partija apskritai stebina: kaip vienės žmogus sugeba visa tai atlikti? Vėlgi pakartosi, kad toks grojimas nė iš tolo neprima išmoktos muzikos kūrinio partijos, tai tarsi vaikščiojimas pačios muzikos viduje, siekiant parodyti klausytojui ne jos išorinį pavidalą, o perteikti vidinę natūraliąją prigimtį. Kaip buvo rašyta ir vienoje recenzijoje, matyt, jog orkestras išmoko istorines Ch. Hogwoodo kartos pamokas, o dabar R. Eggaras, jau galėdamas žengti toliau nuo uolaus istoriškumo, iškėpia orkestrą išskirtinei ir nuoširdžiai interpretacinei bendrystei.

R. Eggaro kaip klavesinininko meistriskumas dar labiau išryškėjo Bacho Koncertuose klavesinui (Nr. 2, E-dur, BWV 1053 ir Nr. 4,

A-dur, BWV 1055). Siuitose visiškai atsipalaivavus, be įtampos orkestrą vedus *continuo* atlikęjų čia pamatėme itin susikaupus prie solinės partijos. Kaip pristatydamas kūrinius juokavo pats R. Eggaras, klavesinas – pats nemuzikaliausias instrumentas, taigi jam tenka neris iš kailio, norint įrodyti, kad jis muzikuoja. Išpūdį padarė ir solisto partneriai – penki styginių, kurių stebėtinai prisipildė visa filharmonijos salę. Ne visada tokį sodrų garsą išgauna šiuolaikinių instrumentų styginių kvartetai. Minimalus vibrato (ne metalinėmis, o žarnų stygimis) kūrė šiltą, švelnų, tačiau nepaprastai itaigų garsą.

Ypač daug koncertų surengiantį ir daug gastroliuojančių orkestrų visur lydi panašios kritikų mintys, kurių viena dalis sklinda iš santūriau grojimą autentiškais instrumentais vertinančių lūpų, kita iš aktyvių, bet kurio „istoriškai išmanaus“ atlikimo entuziaz̄. Šikart esu pastarųjų pusėje, nes šie atlikėjai suteikė galimybę prisiliesti prie pačios muzikos esmės, o vengiant skambiu fraziu – tiesiog pasiklausyti gerai atliekamo Bacho.

Stilingo atlikimo link

Pokalbis su dirigentu Rolfu Becku prieš Georgo Friedricho Händelio „Aleksandro puotos“ premjerą

Beata Baublinskienė

Georgo Friedricho Händelio oratorija „Aleksandro puota“ birželio 20 ir 21 d. iškilmingai užbaigta aštuonioliktajį Vilniaus festivalį. Tai bendras LNOBT, Budapešto menų rūmu („Palace of Arts Budapest“) ir „Vilniaus festivalių“ pastatymas. Režisierius iš Vengrijos Csaba Kaelis žada anglų muzikos baroko kūrinį scenoje paversti lietuviškos aukštostios mados fiesta. Su Juozo Statkevičiaus kostiumais ši misija, be abejo, bus išvykdyma. Tačiau ką girdėsime?

Spektaklio muzikos vadovas – dirigentas Rolfas Beckas. Jis pažiūstame kaip 2007 m. LNOBT Roberto Wilsono pastatytos Johanno Sebastiano Bacho „Pasijos pagal Joną“ maestro. Rolfas Beckas – ilgametis Bambergo simfoninio orkestro dirigentas, Šlēzvigo-Holšteino muzikos festivalio Choro akademijos įkūrėjas ir meno vadovas. Pagrindinė jo repertuaro dalis sudaro didingos chorinės oratoriujos ir bažnytiniai G.F. Händelio, Wolfgango Amadeus Mozarto, Ludwigo van Beethoven, Felicio Mendelssohno, Johanneso Brahms kūriniai, XX a. opusai.

Per savo ilgą karjerą esate diriguęs daugelį oratorių pobūdžio

Kūriniai. Kuo išskiria „Aleksandro puota“?

Pastaruoju metu diriguoju iš tie-
sų nemažai Händelio muzikos – tai
oratoriujos „Judas Makabėjus“, žino-
ma, „Mesijas“, nesenai parengėme
originalią „Saliomon“ versiją su ke-
turiiais solo sopranois. „Aleksandro
puota“ labai pamėgau po to, kai
priek 7 ar 8 metus Šlēzvigo-Holšteino
festivalyje Choro akademijos metu ji
rengėme ne tik su chorū, orkestru, bet
ir su solistais iš choro. Esame išleide
šio kūrinio įrašą. Nuo to laiko ne kartą
dirigavau šį kūrinį, tačiau sceninis
pastatymas man yra nauja patirtis.

Kaip sekėsi dirbtu su Lietuvos na-
cionaliniu operos ir baletu teatro
choru, orkestru, kvietiniais bei
Lietuvos solistais?

Patirtis panaši, kokia buvo rengiant šiam teatre Bacho „Pasiją pagal Joną“. Teatro orkestras, choras nėra pratęs atlikti baroko muzikos, jų kasdienis repertuaras kitoks. Tad pradžioje reikėjo gerai padirbėti, šiek tiek atkakliai nukreipti atlikėjus kitokio griežimo, kitokio daina-
vimo link. Žinoma, per trumpą laiką neįmanoma visiškai pakeisti atlikimo stilius, tačiau dirbome labai intensyviai. Kai kuriuos solistus pats siūliau. Antai britų mecosop-

ranas Catriona Morison yra viena iš mano Choro akademijos Vokietijoje narė, puikiai pažįstu ir britų tenorą Thomą Walkerį. Lietuviai tenorai Kęstutis Alčauskis atsimenu iš „Pasijos pagal Joną“ laikų, o bosą Tadą Girininką pasirinkome po čia vykusios perklausos, manau, jam ši partija labai tinkta. Su puikiu sopranu Sophie Gordeladze prieš keletą mėnesių parengėme vieno Turkijos kompozitoriaus kūrinio premjerą.

Orkestras pradžiugino lankstumu ir pozityvia nuostata, po keleto re-
peticijų atlikėjai pajuto muzikavimo malonumą ir stiliaus nuovoką. Su

choru buvo sudėtingiau, nes likus vos savaitei iki premjeros choras vakarais dalyvavo kitų operų spektakliuose. LNOBT orkestras, kaip ir daugelyje teatrų, negroja istorinius baroko instrumentais. Kaip tokiu atveju išgauti Händelio muzikai reikalingą skambesį?

Viduriai Europoje, Vokietijoje, Nyderlanduose, Prancūzijoje turėtume tokį pastatymą rengti su isto-
riniais instrumentais. Tačiau ir grojant vadinaisiais moderniais instrumentais, tinkamai frazuojant ir artikuliuojant galima išgauti barokinį efektą. Kai per pirmąjį mū-
sus repeticiją teatro orkestras sugro-

jo „Aleksandro puotos“ uvertūrą, pasakiau – puiku, grojate nuostabai, bet tai – ne Čaikovskis ir ne Brahmsas, tai – Händelis. Truputėlį pakititėme frazavimą, artikuliaciją, ir atlikėjai puikiausiai susidororojo su užduotimi. Vibrato nėra kliūtis, svarbu groti šviesiai, ryškinti artikuliaciją. Tiesiog reikia platesnio kvėpavimo tarp frazių, darinų, griežti lengvesniu stryku, nereikia visko jungti tokiu legato kaip Čaikovskio Serenadoje. Sakyčiau, tai nėra būdinga vien Händelio stilui. To paties reikia atliekant Bacho, Vivaldi muziką.

Kokia jūsų nuomonė apie pastatymą?

Kai rudenį viščėjau Vilniuje, apsilankiau Juozo Statkevičiaus kolekcijos pristatyme, taip inspiravusime spektaklio režisierių. Kolekcija prista-
ta labai gražiai, bet ten susirinkusiu euforija mane apstulbino. Dizaineris buvo lyg koks jūsų miesto herojus. Bet manau, kad idėja sukurti spektaklį tarsi madu šou yra įdomi.

Ar galėtumėte „Aleksandro puotos“ pastatymą palyginti su Bobo Wilsono statyba „Pasiją pagal Joną“, kurią pas mus dirigavote?

Vienintelė savybė, jungianti abu kū-
rinius, kad tai nėra operos – Bacho pa-
sija ir Händelio oratorių. Händelio

partitūroje nėra vaidmenų, tik muzikiniai numeriai. Tarkime, Aleksandro arijų kūrinys nėra (yra boso arijos, bet jos kompozitoriaus nepriskirtos jokiui personažui). Aleksandras tik sėdi scenoje ir stebi žmones, kurie jam dainuoja, su juo kelia taure, su juo verkia. Sis kūrinys – tai pasaulio imperatoriui iškelta šventė. Ir galbūt dėl to jis įdomus operos scenai. Budapešte vėliau bus rengiamas vadi-
namasis pusiau sceninis pastatymas su kostiumais, tam tikru veiksmu.

Ar dažnai diriguojate operos teatre?

Retai. Opera nėra mano pagrindinis repertuaras. Iš estetinių paska-
tų galbūt galėčiau imtis scenos veikalų iki Mozarto, bet apskritai nesu perdėm susižavėjęs opera dėl meninių priežasčių. Teatre kompromisių neišvengiamai. Teatro kolektyvai visada būna užimti ir kitais darbais, o ne tuo metu rengiamu kūriniu, ilgą laiką rodant pastatymą, sunku išlaikyti tuos pačius solistus. Aš suprantu šią specifiką, bet dirbant man svarbiausia siekti muzikinės tobulybės, todėl visada noriu turėti daugiau laiko ir erdvės muzikinės interpretacijos gludinimui. Projektais operos teatre – išskirtiniai atvejai. Pavydžiu, nesenai diriguota Alfredo Schnittke's „Fausto kantata“.

Teatras turi kovoti su melu

Pokalbis su režisieriumi Oliveriu Frličiumi

Gegužės pabaigoje Torunėje vyko Tarptautinis teatro festivalis „Kontakt“. Pagrindiniu festivalio prizu apdovanotas spektaklis iš Airijos – Feidlimo Cannono ir Gary Keegan „Blue Boy“, pasakojantis apie prievertą ir žiaurumą katalikiškose vaikų prieglaudose. Šie kūrėjai atsisakė Airijoje populiaus literatūrų iliustruojančio teatro modelio. Jie remiasi asmeniškomis istorijomis, dokumentinio teatro technika, provokuojančiai naudoja naujas medijas, yra politiškai angažuoti.

Antroji vieta atiteko rusų režisieriui Konstantinui Bogomolovui, jis Torunėje parodė Latvijoje pastatytą spektaklį pagal jaunosios kartos dramaturges Marinos Krapivino pjesę „Stavangerio miestas ir apylinkės“. Spektaklis ironiškai pasaiko apie tradicinių ryšių tarp žmonių išimą ir naujų paieškas internte. Trečiuoju prizu apdovanota Oskaro Koršunovo pastatyta Antonu Čechovo „Žuvėdra“. Koršunovas gavo ir geriausio režisierius prizą.

Specialiuoju „Gazeta Wyborcza“ prizu už išėmiasią žvilgsnį į dabartį apdovanotas Bosnijoje gimęs kroatų režisierius Oliveris Frličius. Liublianoje kurtais jo spektaklis „25 671“ pasakoja apie „administracinių valymą“, kuri, žlugus Jugoslavijai, atliko Slovėnijos valdžia. Su šiuo režisieriumi susijęs vienas pernykštį Lenkijos teatro skandalų, kai Krokuvos Senojo teatro direkcija atšaukė Frličiaus statomos lenkų literatūros klasiko Zigmunto Krasinskio „Nedieviškosios komedijos“ premjerą. Pateikiame Grzegorzo Giedryso pokalbio su režisieriumi, išspaustintino „Gazeta Wyborcza“, fragmentus.

Kai perskaiciau, apie ką kalbama spektaklyje „25 671“, supratau, kad lenkai mažai žino apie situaciją Balkanuose. Laikome Slovėniją buvusios Jugoslavijos dalimi, 10-ajame dešimtmetyje patyrusių prievertą ir netolerantiškumą.

Dešimtajame dešimtmetyje, pasitelkusi administracines priemones, Slovėnija vykdė valymus. Ten

Oliver Frličius

niekas nežudė žmonių dėl etnių priežascių, kaip kad kitose buvusios Jugoslavijos dalyse. Ten tiesiog žmonės likdavo be jokio teisimio statuso. 25 tūkstančiai 671 žmogus buvo „išbrauktas“. Šie žmonės neturėjo jokių dokumentų, pasų, galimybės legaliai dirbtį ir nuomotis butą, o jų vaikai negalėjo lankytis mokyklos. Tai atrodys dar šizofreniškiau, kai suprasime, kad Slovėnija šiu žmonių deportavo, nes jie gimė Slovėnijoje arba daug metų čia gyveno, dar prieš kylant karui buvusioje Jugoslavijoje. Iš pradžių žiniasklaida ir valstybės propaganda bandė traktuoti „išbrauktuosius“ kaip valstybės priešus.

Ar Jums neatrodo, kad tai primena situaciją Kryme, kai sprendimas apie tautinę priklausomybę tapo administraciniu?

Ne. Tai, kas vyksta Kryme, man labiau primena situaciją, kurioje atsidūrė Jugoslavijos respublikos kilius karui. Tikiuosi, kad šios krizės rezultatas bus kitoks. Bet kartu bijau, kad reikalai pakryps blogesne linkme. Ypatingajai padėčiai tapus JAV vidas ir užsienio politikos *modus operandi*, matome sugrįžtant šaltaji karą.

Lenkai nežino, kaip vertinti Jugoslavijos žlugimą. Egzistuoja du stereotipai: pirmasis atspindi egzotiškesnę ir džiugesnę Balkanų pusę, tarsi atejusiai iš Emiro Kusturicos filmų. Kitas – tai traigiška ir kruvina viso regiono vizija.

joje bibliotekoje, SPA centrų, viešbučių koncertų salėse, Druskininkų, Ratnyčios ir kitose bažnyčiose, lauko erdvėse. Skambės simfoninė, kamérinė, chorinė, fortepijono, smuiko, vargonų muzika. Vyks M.K. Čiurlioniu ir Kristijonui Donelaičiui skirti poezijos skaitymai, iškilių menininkų kūrybos vakarai, parodos, vėl džiugins Čiurlionio studijų savaitės, smuiko muzikos šventės, smuikininkų meistriskumo mokyklos renginiai. Šių metų festivalio naujovė – su Varėnos rajono savivaldybe rengiamas sakralinės muzikos koncertų ciklas „Čiurlionio keliais“ Senosios Varėnos, Perlojos, Merkinės, Liškiavos bažnyčiose.

Keturiadesimtmečio festivalio renginių dalyvaus per 200 žinomų Lietuvos meno meistrių ir talentingu jaunuji menininkų bei užsienio atlikėjų iš Australijos, Didžiosios Britanijos, Vokietijos, Italijos, Rusijos, Prancūzijos.

Tris mėnesius trukstantis festivalis vyks kurorto muziejuose, viešo-

mą, kurios sūnus nusižudė nepakėlęs bendruomenės spaudimo. Kita linija – tai trys neapykantos kalbos, kurios susikerta su „išbrauktos“ šeimos istorija. Tos kalbos skirtos neslavams, vadiniams piktibiniu sveikotautos kūno augliu. Trečia linija lažo fikejų ir stengiasi suprasti, ar žūrovai (lygiagrečiai su iprasta teatro empatija) gali pasiusti solidarūs su tais išbrauktais žmonėmis.

Kokios reakcijos laukėte po spektaklio premjeros? Kokį uždavinį sau kėlėte?

Su panašiais projektais susiję mano tikslai visada tie patys – paneigtį socialinį susitarimą, padendantį nutylėti įvairaus pobūdžio diskriminacijas. Slovėnija nenori nei moralai, nei materialiai kompensuoti žalos šio valymo aukoms. Bet juk kalbamame apie Europos Sąjungos šalį, kuri turi laikytis aukščiausiu žmogaus teisių standartų.

Ko iš šio spektaklio gali pasimokyti lenkų žūrovai?

Lenkų žūrovai pamatys atskirties mechanizmus, panasius į tuos, kuri veikė, kai Janas Klata (Krokuvos Senojo teatro meno vadovas ir režisierius, – red. past.) Scenajame teatre atšaukė mano „Nedievišką komedią“. Dirbdamas teatre visa da remiuosi dialogu su trimis žūrovų auditorijomis. Pirmoji – nuolatiniai žūrovai, antroji – valdžios žmonės: teatrų ir kitų institucijų direktoriai, turintys teisę kontroliuoti ir disciplinuoti tuos, kuriems nepriimtini neproblemiški teatro spektakliai bei reprezentacijos būdai. Trečioji grupė – tai politinės valdžios centrai, kurie kartais taip pat jaučia poreikį įsikišti. Mano teatro koncepcija peržengia miesčioniško teatro ribas – šis tik apsimeta kritikas, o pats tarnauja politinės oligarchijos interesams ir juos daugina. Taip buvo ir Krokuvos Senajame teatre.

Dabar Lenkijoje intensyviai diskutuojama apie baudžiąvą, kurios gynėjai kadaise buvo Krasinskis. Kai

kurie istorikai priėjo prie išvados, kad visa mūsų istorija remiasi klasiniais konfliktais ir feodaline vergove. Kartu „Nedieviškojoje komedijoje“ girdime antisemitizmo ir nacionalizmo aidus. Ar šių temų akcentavimas ir buvo pagrindinė konflikto tarp Jūsų ir Senojo teatro priėžastis?

Senojo teatro vadovybė užsakė man pastatyti „Nedievišką komedią“ per Konradui Swinarskiui (Swinarskis 1929–1975) – vienas originaliausiu lenkų teatro režisierių, padaręs įtaką tolesnei jo raidai, – red. past.) skirtą sezoną. Mes, t.y. dramaturgai Joanna Wichaowska, Goranai Injac, Agnieszka Jakimiak ir aš, giliomės ne tik į pjesę, bet ir į visą su ją susijusią medžiagą. Nuo 7-ojo dešimtmecio dauguma lenkų romantizmo tyrinėtojų rašo apie antisemitizmą Krasinskio tekste. Supratome, kad Swinarskiui skirtas sezonas siejasi su ideologiniais ir teatriniiais palyginimais, meniniu Swinarskio teatro tyrimu ir tuo, kaip dabar turėtų būti suvokiamos jo kūrybinės strategijos.

Kodėl tai nepavyko?

Deja, Janas Klata buvo nepakan-kamai drąsus, kad apgintų spektaklį, kai šis tapo dešiniųjų atakų taikiniu. Klata bijojo prarasti savo kėdę. Tai rodo, kad jo propaguojama šiuolaikinio ir kritiško teatro idėja yra tik deklaratyvus gestas. Iš esmės jis nenori sunaikinti senų totalitarių institucinių mechanizmų bei ideologijos, kai visa valdžia sutelkia ma vieno žmogaus rankose. Jei prisimename, oficialiai Senojo teatro parciškime sakoma, kad mano spektaklis atidėtas. Tačiau ką apie teatro garbę liudija faktas, kad šiuo projektu pavesta užsiimti Monikai Strzeplkai (radikaliojo, politiškai an-gažuoto šiuolaikinio lenkų teatro režisierė, – red. past.)? Tai tik liudija, kad viešas melas šiemis žmonėms – iprasitas bendravimo būdas.

PARENĖ
KORA ROČKIENĖ

Anonsai

Druskininkų vasara su Čiurlioniu

Birželio 29 d. Druskininkuose prasidės XII tarptautinis menų festivalis „Druskininkų vasara su M.K. Čiurlioniu“.

Lietuvos muzikų rėmimo fondo drauge su Druskininkų savivaldybe rengiama klasikinės muzikos ir meno šventė atlieka svarbią misiją – skleisti M.K. Čiurlionio kūrybą.

Keturiadesimtmečio festivalio renginių dalyvaus per 200 žinomų Lietuvos meno meistrių ir talentingu jaunuji menininkų bei užsienio atlikėjų iš Australijos, Didžiosios Britanijos, Vokietijos, Italijos, Rusijos, Prancūzijos.

Tris mėnesius trukstantis festivalis vyks kurorto muziejuose, viešo-

joje bibliotekoje, SPA centrų, viešbučių koncertų salėse, Druskininkų, Ratnyčios ir kitose bažnyčiose, lauko erdvėse. Skambės simfoninė, kamérinė, chorinė, fortepijono, smuiko, vargonų muzika. Vyks M.K. Čiurlioniu ir Kristijonui Donelaičiui skirti poezijos skaitymai, iškilių menininkų kūrybos vakarai, parodos, vėl džiugins Čiurlionio studijų savaitės, smuiko muzikos šventės, smuikininkų meistriskumo mokyklos renginiai. Šių metų festivalio naujovė – su Varėnos rajono savivaldybe rengiamas sakralinės muzikos koncertų ciklas „Čiurlionio keliais“ Senosios Varėnos, Perlojos, Merkinės, Liškiavos bažnyčiose.

M.K. Čiurlionio memorialinė muziejiuje muzikuos Birutė Vainiūnaitė, Natalija Okruško (Sankt

Peterburgas), Ugnius Pauliukonis (D. Britanija), eufonininkas Algirdas Matonis (D. Britanija). Viešojoje bibliotekoje išgirsime skaitovės Gražinos Urbanaitės skaitomus Donelaitį, Čiurlionį, Daukantą, Marcinkevičių.

SPA Vilnius SANA salėje bus surengtas kompozitoriaus, 2013 m. Nacionalinės kultūros ir meno prenijos laureato, Čiurlionio kūrybos puoselėtojo Gedrius Kuprevičius kūrybos vakaras, kuriame dalyvaus Kauno styginių kvartetas, solistai.

Liepos pabaigoje – rugpjūčio pradžioje vyks kūrybinės festivalio renginių – tradicinė M.K. Čiurlionio Studijų savaitė ir jos kontekste rengiama tarptautinė konferencija „M.K. Čiurlionis ir pasauly“, kurią lydës smuiko muzikos šventė bei smuikininkų meistriskumo mokykla.

Ikonferenciją laukiame atvykstančių per 20 Čiurlionio kūrybos tyrėjų, muzikologų iš Lietuvos, Japonijos, Italijos, Ispanijos, Danijos, Lenkijos.

Tradicinės smuiko muzikos šventės ir XIX smuikininkų meistrišku-mokyklos metu smuiko muzikos koncertus dovanos žinomi smuikininkai ir jaunieji atlikėjai. Smuiko mokyklai vadovaus patyrusios pedagogės – profesorė Dalia Stulgitytė-Schmalenberg (Vokietija) ir mokytojė ekspertė Gintviliė Vitėnaitė.

Festivalio pabaigos koncerte Lietuvos nacionalinės simfoninės orkestras, diriguojamas Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Modesto Pitrėno, ir solistai atliks M.K. Čiurlionio, populiariosios klasikos ir šiuolaikinių kompozitorų kūrinius.

LMRF INF.

Menas kaip atminties perdavėjas

Gyčio Skudžinsko „Albumas“ Kazio Varnelio namuose-muziejuje

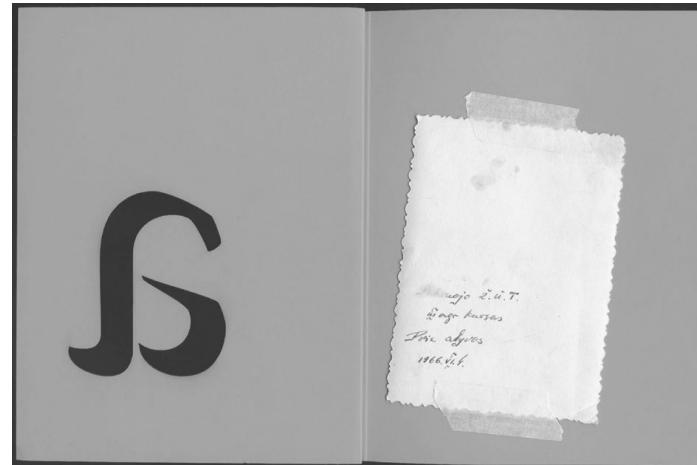
Vidas Poškus

Nesislapytis po vadinamojo objektumo kauke ir iš karto prisipažinti, kad rašau kaip Gyčio Skudžinsko „Albumo“ atsiradimui K. Varnelio namuose-muziejuje suinteresuotas asmuo. Taip, dirbu šioje institucijoje ir iš pat pradžių personaliai turėjau motyvuoti tū aštuoniolikos dėžučių atsiradimą vienoje iš muziejaus saliu (ne bet kur, o ant stalo tos salės viduryje).

Bet iš pradžių – trumpai apie K. Varnelio namų-muziejaus parodinę politiką. K. Varnelio namų-muziejus yra gana unikali kultūrinė įstaiga Vilniuje, o gal net Lietuvoje. Tai pusiau privatus (nes sukurtas vieno žmogaus pastangomis), tačiau ir valstybinis (nes yra kuo tikriausias Lietuvos nacionalinio muziejaus filialas) muziejus. Bet esminė specifika – net ne ši institucinė priklausomybė. Žmones, pirmą kartą (ne)užsukančius lankytinos viusuomet trikdo faktas, kad iš muziejų galima patekti tik susitarus (o tam reikia labai nedaug – paskambinti). Tie, kurie tai padaryti išdrįsta (nežinau, ar paskambinti telefonu yra sunkus darbas, – turbūt kiekvienam savo...), gauna unikalią galimybę ne tik pamatyti neblogą lituanistinę, orientalistinę ir Vakarų Europos dailės kolekciją ir ypač stiprų paties K. Varnelio kūrybos rinkinį. Esmėta, kad po Profesoriaus mirties muziejus veikia kaip tam tikras šio Kūrėjo ir Kolekcionieriaus memoriales, kaip sustingusi laiko atkarpa. Visa vertė ir yra ši ypatybė (turbūt senstu, bet disneilendžiškais renginių pritraukti mažiau išsprususią publiką siekiantys muziejai man vis mažiau ir mažiau patrauklūs). Nešakysiu dar ir to, kad nemokamai pravedama ekskursija – ir net vienam žmogui. Dilema kyla mažstant apie paties Muziejaus būvimą – ar daryti jį gyvybinga, nuolat kintantė ekspozicinė erdvė, su „iš šono“ atkeliaujančiomis ir su K. Varneliu nicko bendra neturinčiomis parodomis ir, kaip mėgstama sakyti, projektais. Ar palikti jį tokį, koks jis yra – su subtiliomis, nuolatinės ekspozicijos neužgąjančiomis parodinėmis „invazijomis“. Pats pasisakau už ši variantą. Ypač turint omenyje dar ir tai, kad labirinto ar, tiksliau, spiralės principu paties K. Varnelio surežiuota ekspozicija užima nei daug, nei mažai – 33 salės. Tačiau jos 1) yra nedidelės; 2) ekspozicinės pasakojimas suvertas ant neperkertamio siulo, todėl bet koks inkliuzas griauna muziejaus jukrėjo idėją, jo ekspozicijos samprąta...

Taigi G. Skudžinsko projektas „Albumas“ yra taikliausias šūvis į ekspozicinio dešimtuko taikinį. Dėl kelių priežasčių. Nebūtū klaida viša ši sumanymą pavadinti „paroda ant stalo“. Nes esminis dalykas yra aštuoniolika dėžučių, kuo tikriausiai kraitinių atminties skrynelių (ar muziejinės kartotekos objektų). Idomu, kad tai ne pirma tokia paroda.

Per šiuos kelerius metus K. Varnelio muziejuje ant to paties stalo ir toje pačioje salėje (ji yra antrame aukšte, dedikuotoje optiniam K. Varnelio kūrybos etapui) jau buvo ir garsaus italių knygų dailininko (K. Varnelio kartos žmogaus) Bruno Munari (1907–1998), ir šiuo metu Bolonijos knygų mugės laureatės – leidyklos „Corraini Edizioni“ parodos (abi iniciuotos žymiosios mūsų knygų dailininkės Sigutės Chlebinskaitės). Tad G. Skudžinskas, sumanęs eksponuoti savo „Albumą“ būtent šioje erdvėje ir konkretiai ant šio stalo, tiesiog teileptiskai užmezgė kontaktus su K. Varnelio namais-muziejumi, o gal net ir pačiu Profesoriu. Štai kad ir toks momentas, kad minėtos dėžutės, kuriose eksponuojamos fotografijos nugarinėmis savo pusėmis, buvo „nubeicuotos“ tamsiai rudos atspalviais. Būtent tokios spalvos yra ir minėtasis stalas, ir net paties K. Varnelio dar Jungtinėse Valstijose suprojektuotos knygų lentynos turtingoje jo bibliotekoje. Kaip sakė G. Skudžinskas, jam jau nuo daug seniau imponavo šio dailininko kūryba ir veikla. Tad gal ir nenuostabu, kad knygas, dailininkų albumus ir katalogus kuriantis G. Skudžinskas dar sukūrė ir bib-

Gytis Skudžinskas, projekto „Albumas“ fragmentas

kos mėlynu tušu užrašytas toks tekstas: *Pakruojo ŽŪT/III agr kursas/ Prie alyvos/ 1966.VI.4.* Tokias fotografijas (chronologiniai ju rėmai – 6–7-asis dešimtmeciai) G. Skudžinskės rinko daugiausiai Vilniuje (pasakojo, kad ypač nemažai surinko garsiajame Taurakalnio „blusturgijoje“ – kai ką, esą nevertinga, rimti kolekcionieriai tiesiog atidavė) ir, kaip pats minėjo, pats būdamas ne vilnietas, tai darė (kolekcionavo) iš dalies vien norėdamas prisijaukinti Vilnių, kad per asmenines nežinomų žmonių istorijas pajustų vėtos ir laiko dvasią. Tegul dalis tų nuo-

žiūrovo nusuktos nuotraukos ir jų konglomeratai. G. Skudžinskės į vieną struktūrinį elementą (puslapį arba dėželę) ikljuoja ne po vieną eksponatą, o po kelis. Vizualiai tai primena kubistinius ar konstruktivistinius asambliažus (ir vėlgi – žinant K. Varnelio, kaip menininko, šaknis, negali nuostabos nekelti šis telepatinis ryšys!). O visa intriga ta, kad žiūrovai negali pamatyti „tikrojo“ vaizdo. Štai ir per parodos atidarymą vienos ponas primyginių prašė atskleisti paslapči – kas matoma fotografijoje su tokiu užrašu: *Mes mylimės. 1955mt./ Panevėžys,*

Gytis Skudžinskas, ekspozicijos fragmentas

V. POŠKAUS NUOTR.

lio filinių leidinių – rytiestiku principu įrištą „Albumą“ su publikuotu visų aštuoniolikos dėžučių turiniu (irgi reversinių fotografijų vaizdu). Tai riboto tirazo leidinys. Iš viso pagaminta 99 vienetai (išleido būtent į bibliofilių leidybą besiorientuojantį leidykla „Nerutina“). Kiekvienas iš jų yra pasirašytas, kiekviename iš priešlapų ikljuota originali nuotrauka. G. Skudžinskas vieną leidinį padovanojo K. Varnelio namams-muziejui (tai 13 numeriu pažymėtas egzempliorius, o ant ikljuotos (pioneerine statybina juoste) nuotrau-

ku su Vilniumi kaip ir neturi neko bendra (fiksuojamos vietas ir Žemėlodyje, „Nevėžio“ kolūkyje ar Biržų rajone).

Apskritai reikia pasakyti, kad „Albumas“, kaip kokia aristoteliskai akcidentacija, apibendrino G. Skudžinsko, kaip menininko, būtį: jis čia veikia ir kaip fotografas, ir kaip knygų dailininkas, ir, svarbiausia, – kaip atminties ženklu kaupėjas ir jų perdevėjas...

Tiek parodiname, tiek knyginiame „Albumo“ semantinė šerdis ir yra tos „gerosiomis“ pusėmis nuo

Stančianai? Tas pats lankytolas ir atkreipė dėmesį, kad anaist laikais sąvoka „mylėtis“ reiškė visai ką kita nei dabar...

G. Skudžinskas ir jų atidarymo metu pristačiusi menotyrininkė Agnė Narušytė akcentavo muziejinių fotografių reversus pobūdį. Net ir var-

tydami šeimos albumus, tuomet, kai kolektyvinė (tiksliau – šeimyninė arba gimininė) ar tuo labiau asmeninė atmintis vis labiau slopsta ar ja tiesiog nustojame kliautis, nugarijėje dalyje kadaise užrašytos inskripcijos ar atsitiktinės detalės

(kad ir ašarų pėdsakai, pirštų antispaudai, iplýsimai, sulankstymai ir panašiai) pradeda igauti vis daugiau ir daugiau vertės. Kartais tai tampa net ir svarbiu už tai, kas vaizduojama pozityve.

Bet grįžkime į K. Varnelio namų-muziejų ir „Albumo“ ekspoziciją. Tikrai išidėmétina, kad eksponavimui G. Skudžinskas pasirinko stalą. Dėl kelių priežasčių. Pirmoji – labai paprasta. Minėtasis stalas vi su suomet buvo šiokia tokia K. Varnelio namų-muziejaus mislė. XX a. pirmoje pusėje padarytas baldas turi aštuonią kojas (ir ne bet kokias, o profiliuotas, dorėniškojo orderio pavidalo). Lankytojai ne kartą yra klausę (suintriguočių neįprasto kojų kiekio) – ar šis stalas išskleidžia?

Kiekvieną kartą pagužčiodavome pečiai, ir tiek. G. Skudžinsko „Albumas“ ne tik praveré K. Varnelio namų-muziejaus duris iki šiol čia nesilankiusiems interesantams, bet ir privertė išsiaiškinti, kad stalas iš tiesų pailgėja beveik dukart.

Pats G. Skudžinskas sudėliojo „Albumo“ dėžutes ant stalo viršaus tvarkingo metrinio ritmo principu. Rudus monotonijos debesis sklaidė tai, kad kai kurios iš dėželių buvo atdaros, kitos – sandariai uždarytos.

Vietomis sudėliotos viena ant kitos.

Turbūt pati aplinka vėlgi privertė įžvelgti aliuijų su kinetine K. Varnelio tapyba, dažnai konstruota tokios pat ritmikos pagrindu.

Ta išpūdį dar labiau sustiprino atidarymo metu įvykęs kuo tikriausias Ričardo Šileikos performansas: jis „Albumui“ ant sienos bei į leidinių parašę „Dvyliką aksiominį punktų, suformuluotų utriuojant (ne)pamatytą“. Iš pradžių (it į albumą ikljuota nuotrauka) saugiai tūnojo po stalui, iš ten bendraudamas su savo sūnumi (pasitelkios albumus ir fotografijas taip pat juk kalbasi skirtinės kartos). Paskui išlindo lauk ir eidamas ratu (panašiai kaip Thomo Stearnso Elioto „Tuščiaviduriuose žmonėse“: „Sitaip mes einame ratu aplink dygliuotą krūmą, dygliuotą krūmą, dygliuotą krūmą...“), uždarinėjo vieną dėžutę po kitos, išgaudamas minimalistinė muzikai ir kabukio teatrui artimus garsus, lydimus jo paties skaitomų punktų (kaip vėlgi kažkas pasakė: „Kuo tikriausias Martinas Lutheris Kingas“, – turbūt omenyje turėdamas tiesiog Martiną Liuterį). Tas vyksmas ir garsas vėlgi perteikė K. Varnelio kūrybai artimas intonacijas (kad ir formalū intonacijų sužadintas daugiaprasmybes), tarytum patvirtinančias banalią tiesą, kad bet koks menas yra ne kas kita, kaip atminties išsaugojimo ir jos atgaivinimo mechanizmas...

Paroda veikia iki rugpjūčio 29 d.

Kazio Varnelio namai-muziejus

(Didžioji g. 26, Vilnius)

Dirba antradieniais–šeštadieniais, 10–16 val.

Lankytojai priimami tik iš anksto susitarus telefonu 8 5 279 16 44

Tie patys lankytojai ten pat

Marijos Šnipaitės instaliacijų paroda Kauno galerijoje „Post“

Karolina Rybačiauskaitė

Atvykus į galeriją „Post“ pažiūrėti Marijos Šnipaitės parodos „Ten pat“, durys buvo užrakintos. Kai paskambinau nurodymu numeriu, manęs paklausė: „O kas jūs esate?“ Atsakiau: „Lankytoja.“ Mano pašnekovas nusijuokė, po kelių minučių atėjo ielisiti, ir užėjusi pamačiau tokį vieną jau matytą Marijos Šnipaitės darbą pavadinimu „Lankytojas“ (2013). Todėl jis, atrodo, buvo sukurtas kaip tik man. Tada staiga prisiminiavau, kad „Lankytojų“ vieną kartą jau esu mačiusi rudenį LTMKS parodoje „Tarpdiscipliniškumo kapinynuos?“. Ten jis atrodė kiek kitaip: šviesa skrido ne iš apačios, o iš viršaus, ir ankstesnis saldinėlis-lazdelė čia tapo daugiafunkciniu kastuvudinamuoju stiklu. Kaip tik šiam kūrinjyje atradau tai, ko ankstesniuose autorės darbuose nerasdavau – atskymą į klausimą: „Kodėl apie tai verta galvoti?“

Pradėjau nuo „Lankytojo“, nes atrodo, kad Marijos Šnipaitės darbuose svarbiausias turėtų būti žūrovas: ar skraidaus, kaip rašo menotyrininkė Monika Krikštopaitytė (<http://www.7md.lt/daille/2012-09-07/Skulpturai-viskas-gerai>), ar tiesiog, pasak autorės, gebantis būti pasaikoju. Bet turbūt reikalingas ne šiaip pasakotojas, o gana intelektualus asociacijų kūrėjas, kuriam ypač svarbūs parašiniai daiktai ir už jų kliūvančios mintys, virstančios intuityviomis struktūromis. Ivadiniame parodos žodyje Marija Šnipaitė rašo: „Kiekvienu iš sudedamųjų instaliacijos dalių turi sukaupusi dides-

Marija Šnipaitė, instaliacijos „Ten pat“ fragmentas. 2011 m.

K. RYBAČIAUSKAITĖS NUOTR.

nį ar mažesnį informacinių laukų, transluojamą pranešimą, kurį priėmės žūrovės perfiltruoja ji per savą patirtį ir taip įgauna galimybę konstruoti naujas istorijas.“ Galėčiau nepričtarauti tik dėl pirmosios dalies – kiekviena instaliacijos dalis aktyviai Šnipaitės kūrinį gerbėjui ištis atrodo sukaupusi idomų informacinių laukų: motyvai ir detalės keliauja iš vieno darbo į kitą, iš vienos istorijos į kitą, netgi iš erdvės staiga persikelia į Lino Jusonio tapybos darbus. O gal ir atvirkšciai – nutaptyti vištakojai ir kiti pauksčiai kai staiga atgyja? Aptardama Jusonio tapybos paveikumą Krikštopaitė rašo: „Tapytojo drobės regos lauke atsiranda tik vaizdo fragmentas. Intrigujanti dalelytė. Dėl visumos stokos žūrovės pilnā vaizdą turėtų susikurti pats. Taip pakviečiama jo vaizduotė – vienas galingiausiai tikrovės generatorių. Išsivaizdavimo aparatas turiapti aktyvus ir gyvybingas. Abejingumas neįmanomas, nes taip jau suręstos smegenys.“ (<http://www.7md.lt/663>) Bet ar tik-

rai tai veikia? Kodėl tada atsiranda nemažai tų abejingų, kurie nesidomi kitų vaizduotės dokumentacija? Man atrodo, abejingumas ne tik įmanomas, bet ir neišvengiamas. Lankytojai apžiūri darbus per ketertą akimirkų ir visai nesijaudina, kad jų vaizduotė nedirba, kaip turėtų, kad iš abstrahuotų formų ir detalų, rasto ar druskos krūvelės ne tokia jau ir intrigujanti istorija vyksta. Kartais istorija baigiasi vos tik prasidėjusi. Daugiausia, ką galima iš jos ištraukti, – tai kultūringai susieti vienas darbų detales su kitu, ankstesnių darbų detalėmis, ar ką nors intuityviai prisiminti, tačiau nebutinai.

Kartais dar labai žavi sugebėjimas susikurti objektus, pavyzdžiu, paukšteli, ne siekiant panašumo, bet vos keliomis snapo ar pilvelio užuominomis. Tik šikart „Post“ galerijoje pristatomi objektais, išskyrus jau minėtą daugiafunkcinių įnagų, atrodo, nėra taip kuriami, ir greičiau patys veikia kaip užuominos. I ką? Kam? Žiūrėdama į kūrinį „Ten pat“

(2011) negalvoju apie visus savo gyvenime matytus rastus ar druskos krūvelės. Iš pradžių pamaniau, kad vištakojo rasto kojos skirtingai sudėtos, ir visai panašu į žvėrį. Bet kodėl čia jis yra? Kam prireikė šią žvėrį vežti į Kauną? Žiūrėdama į druską, kuri atrodo kaip smėlis, galvojau apie tai, kaip vis dėlto būtų nelengva viską transportuoti, jei autorė būtų sugalvojusi tos druskos atsivežti daugiau, kad galėtume paslidinėti tuo šalia pastatytu slidžiu stovu. Ir tada darbui reikėtų žūrovo, mėgstančio vaikystę primenančius daiktus. Todėl nors ir teigiamai, kad ir skulptorės, ir tapytojo darbai kuriami remiantis Witoldo Gombrowicziaus asociatyvaus pasakojimo konstravimo idėja, ji paremta vis dėlto ne kuriančiojo, o dalyvaujančio maniakišku detalių siejimui, vedančiu į didžią vaizduotės sprogmą. Būtų labai įdomu, jei šis sprogimas įvyktų, tačiau jis nevyksta: kūriniai dažnai yra tyla žūrovams, kurie praeina nestabtelėj, ir aibė pasakojimų juos noriai vertinančiams menotyrininkams.

Rašytojas Donaldas Kajokas, „Lapės gaudyme“ (2013) rašo, kad Lietuvos meniniams „postmodernizmu“ tiktų apibūdinti teiginys „nemokšiumas buvo paverstas lojalumo simboliu“ arba „postmodernistas – tas pats modernistas, tik beraštis“, o galiasiai užbaigia, kad gal užtenka „ūdyti visus tuos post ir postpost, nes suo mumye pakastas“. Esu girdėjusi, kad ir kai kurie vyresnės kartos skulptoriai į ne rankomis kaltus, lietus, pieštus ar skaptuotus jaunujių kūrinius žvelgia taip pat nepatik-

liai, kaip į nemokšu. Žiūrėdama į naujausią autorės darbą „Kaip pa-prastai tai būna miestai-uostai“ (2014) galvoju, kad čia jau jiems nėra ko priekaištinti.

O ir lankytojas, jei nori, turi galmybę dalyvauti Šnipaitės kūriniuose, kad ir koks nemokša būtų, o išigilinus darbai tampa vis labiau emociškai įkrauti ir nešiojasi svaresnį informacinių laukų, lengviau intuityviai pasiekiamą pranešimą. Marijos Šnipaitės kūrybos procesas ir jo rezultatas netgi labiau primena modernistinį kūrimo principą – kai labiau siekiama atskleisti individualių istoriją, o ne sukurti vietą, kur galėtų sklisti žūrovų pasakojimai, nors pati autorė teigia kitaip.

Miestai-uostai priminė prieš ketertą metų Lietuvos ir Latvijos pasienyje aptiktą apliestą, laukinių plūdimų, kuriame tiesiog ant smėlio stovėjo keisti, surūdiję daiktai – viduje alyva kvepiantios transporto priemonės, tarsi ką tik paliktos, ir net smėlyje numesta tepaluota pŕsttinė atrodė nukritusi tik vakar, o ne prieš daugybę metų. Mąstydamas, ko trūksta, kad skulptorės darbų santiykis su vaizduote būtų dar geresnis, galvoju, gal reikėtų palikti bent truputį kūrybos proceso įkalčių? Tam, kad kiek netikėtai būtų galima imti ir užuosti praeities tepala nauju darbų laukiantiems ir ten pat susitinkantiems lankytojams.

Paroda veikia iki birželio 26 d.
Galerija „Post“
(Laisvės al. 51, 4 a, Kaunas)
Dirba antradieniais–sekmadieniais 12–19 val.

Iki paryčių

VI Lietuvos tekstilės bienalė „Tekstilė X“ galerijoje „Arka“

Monika Krikštopaitytė

Jei nė karto nesate mezgę bent šaliko ir nežinote kūrinio pabaigos karštinių, kai „dar pora eilučių“ virsta saulės pasitikimu, tekstilės menininkų iki galio nesuprasite. Ir aš jų iki galio nesuprantu, nors ne vieną saulę taip pasitikau. Tik žaviuosiu suvaldytu fanatizmu. Visada mėgau truputį fanatikus mene. Tekstilės medijoj tai beveik priviloma. O kaip kitaip apsalus skaičiuoti kelišimtajį mazgą, kam mėnesius sukištį į staltiesės raukimą ir mažų „balvonelių“ kūrimą (kaip Jurga Šarapova)? Tai kažkokas beprotiškas performansas. Kūno menui (didžiajai jo daliai) būdingas infantilumas, meilės šaukimas, neįsprestų santykijų atvėrimas, tačiau tekstilės fiziškumas kitoks – kažkokas mantrinis, bet ne autiškas. Man labiau panašus į kovos menus: daug atispaudimų dėl vieno tobulo smūgio, kurį mato ir gali įvertinti tik bendruomenė.

Bendruomenės samprata meninės tekstilės skliaidai svarbi. Visos pagrindinės parodos vyksta kolektyviai. Čia bet kuris menotyrininkas gali galvą nusilaužti, nes vienoj krūvoj atsiranda ir ambicingi šiuolaikinio meno kūriniai, ir solidi modernizmo klasika, ir jaunimo techninio praktikumo pavyzdžiai, ir net karta naivoki salonų darbeliai. Surenkama reprezentatyvi šakos kolekcija su vienomis įvairovėmis. Todėl tekstilės menu besidomintieji čia pamatys daug kūriniai, jau matytų kitose parodose: Felikso Jakūbausko ir Zinaidos Vogenienės gobelenai matyt Kauno bienalės lydiinčioje parode, Laimos Oržekauskiės – bent porą sykių, Jurgos Šarapovo – visai nesenai veikusioje personalinėje parodoe, Renatos Vinkevičiūtės vaikiški drabuželiai iš švitrimo popieriaus – irgi anaipolt ne naujiena. Tačiau net ir neįmanoma būtų reikalauti vis naujų darbų kas pusmetį, čia jums ne akvareles lieti, Sizifo darbai užima daug laiko. Tuo tekstilės meno ob-

jektai iškart susigiminiuoja su muzejaus eksponatais, iš kurių irgi niekas nereikalauja naujumo, tuo jie ir geri, kad semi, o dar svarbiau – kokybiški, vertingi.

Apie tokio meno vertę kalbėti sudėtinga, nes net geriausiuu beveiknickas neperka (pirmiausia tai dėl neįmanymo, trumparegiškumo ar tiesiog inercijos), o ir autorai kainos pasakyti negali. O kaip įvertinti savo gyvenimo pusmetį? Vėl tenka pasikliauti tik bendruomene. Susirenka žmonės ir žino, kurioje vietoje užlaikyti kvapą, kur pakinkuoti galvą, nataisyti priblokštą veidą. Truputėlė sekta? Galbūt. Bet didesnė dalis kūriniai žūrovui pricinama, nes pirmiausia veikia vizualiai ir taktiliškai. Intelektas vis dažniau įpainiojamas, bet dažniau provokuojami potriūt atsiminimo plūpsniai. Kaip poezijoje įprastai asociacijai sukeliant šiokių tokius kliūčius. Taip atsiranda iš pikselių suaustas kilimas (Monika Žaltauskaitė-Grašienė), tam yra gatvėse medžiojamos mo-

čiutės su skarutėmis (Jelena Škulienė), todėl siuvimo mašina apsiuvali blokinį namų kontūrai (Milita Balčaitytė), kaip tik todėl juodame audekle lyg šešėliai tyvuliuoja paslaptingų gėlių žiedai (Lina Ringlienė) ir taip toliau. Eglė Ganda Bogdanienė minkštū iksu net kovoja su „Maximos“ tinklo arogancija, o gal net labiau siūlo pasigilinti, kas su mumis vyksta, kai „iš žmonių virstame klientais“.

Norėdamas išlikti, tekstilės menas nebūtinai turi blokštis į šiuolaikinio meno ekscesus (jo samprata, beje, irgi darosi vis neaiškesnė ir vis labiau panėšėja į pseudointelektualių raktažodžių rinkinį, kuris ne tik besukelia katarsio, bet net nebežada elementarios stimuliacijos, sasajos su žūrovu). Toks menas gali teikti malonumo grynu pavidalu. Tai iliustruo-

ja Japonijos tekstilės miniatiūrų paroda, eksponuojama vienoje iš galerijos salių. Miniatiūrų nepavadinsi grynai dizaino objektais, nes jos neatlieka jokios funkcijos. Tai kažkokie beveik gamtiniai objektais, tik sukurti kitame pasaulio krašte gyvenančios fanatikų bendruomenės. Keri kaip koralių rifai su visų vaivorykštės spalvų žuvelėmis, žirgeliais ir rūsiomis barakudomis.

Galiasiai visa šiata paroda panaši į koralų rifus, kur viskas susipina į bendrą išpūdį. Daugybė valandų, daugybė gyvenimų pulsuoja terapiškai kaip bangomūša. Parodoje ir išėjus iš jos. Iki paryčių.

Paroda veikia iki birželio 28 d.
Galerija „Arka“ (Aušros Vartų g. 7, Vilnius)
Dirba antradieniais–penktadieniais 12–19 val., šeštadieniais 12–16 val.

Eglė Ganda Bogdanienė, „Teks(x)tile parduoti II“. 2014 m.

J. LAPIENIO NUOTR.

Veikti neveikimu

Su menininke Židrija Janušaitė kalbasi Povilas Ramanauskas

Židrija Janušaitė (g. 1973) studijavo tapybą Vilniaus dailės akademijos Kauno fakultete 2004–2010 m.

Kuria tapybos, performanso, videomeno, instalacijos, fotografijos ir žemės meno srityse. Parodose ir projektuose Lietuvoje ir užsienyje dalyvauja nuo 2007 metų. Gyvena ir kuria Kaune.

Židrija, esi menininkė, kurianti įvairiomis medijomis. Kiek tavo kūryboje šios medijos daro įtaką viena kitai? O gal yra koks bendras principas, kuris viską paverčia visumą?

Ko gero, negalvoju apie medijas. Svarbu idėja, kurią noriu perteikti. Ir jeigu tai idėjai reikia tapybos – aš tapau. Jeigu reikia performanso – atlieku performansą. Pasirinkimas įvyksta savaime. Jei mintis išsigyrino performanso pavidalu, tai tokia išraiška būtintai idėjai ir turi būti.

Kuri serijomis ar atskirais kūriniais? Ir kiek jie daro įtakos vienas kitam?

Savaime suprantama, įtaka yra. Viskas, ką darai, susiję: eina, rutuliojasi, vienas kitą kažkaip atranda, pastumia, duoda mintį, emociją. Dirbu ciklais. Iš pradžių buvo vien tapybos ciklai. Vėliau atsirado jungčių su kitomis medijomis, bet vis tiek kalbu apie panašius ar net tuos pačius dalykus. Todėl netgi atskiri ciklai yra persipynę vieni su kitais.

Ar išskirtum sau artimiausių medijų?

Ne. Pagal medijas savo kūrybos negrupuočiau. Paskutiniu metu atėina tokios mintys, kurių išraiška labiausiai tinkta performansui. Anksčiau buvo svarbi vizualizacija, mintys, išreikštinos videoraiška su tapyba, pavyzdžiu, nemažas kelerius metus užtrukęs ciklas „Nurimės protas. Susitikimai“. Man patiko tušo, aliejinės tapybos ir videoformato susijungimas ant drobės. Tas pačias priemones vis dar naudoju kitoms mintims išreikšti. Man jdomus skirtingu medijų santykis, sluoksniai, drobės sąveika su videoprojekcija, šviesa. Apšviestas tušas ant drobės turi „kažko“ daugiau ir dėl to norisi eksperimentuoti, kurti toliau.

Kas tau yra performansas? Kaip tu ji suvoki? Ką jis tau reiškia?

Man dažnai iškyla šis klausimas, kas gýra tas performansas. Ką man jis sako, ka perduoda, ką žiūrovas gali suvokti, pajusti, patirti. Kūnas naudojamas kaip išraiškos priemonė pasirinktai idėjai išreikšti, panašiai kaip tapyboje dažas, teptukas. Tačiau vien kūno nepakanka. Svarbu, kad idėja ir menininko būsena būtų stipri. Taip pat svarbu, kokia ta idėja, ką tu nori pasakyti – nuo to irgi priklauso performanso veiksmas, struktūra, kompozicija, nuotai-

ka, emocijos. Performansas turi tuos pačius dėmenis kaip ir tapyba: kompoziciją, struktūrą, nuotaiką, išraišką, spalvas.

Ar savo performansuose vadovaujiesi kokiomis nors performanso taisyklėmis, ar yra aiškus receptas?

Ne, nėra nei taisyklų, nei receptų. Kick stebiu performansus, man atrodo, kad ten labai daug simbolijų, veiksmo, daug intelektualaus darbo su savimi ir žiūrovu, užkodutų dalykų. Turi būti intelektualus, kad tame tie kodai pasiekėtų. Man labiau pavyksta perskaityti širdimi, emocijomis. Gal dėl to pasirinkau kitokį priėjimą prie savų performansų. Jokio intelektualaus prado ir žinių, tik jausmai.

Man patinka Laozi posakis „Veik neveikimu“ (posakis iš „Knygos apie Dao ir De“: „Veikite neveikimu, nedarymu darykite, skonėkites tuo, kas neturi skonio“). Performansas norisi būtinti neveikimo. Taigi savo performansuose tuo ir remiuosi. Tas neveikimas výksta pusantrų valandos, dvi, tris valandas. Aplink mane vyksta veiksmas, o aš nieko nedarau... Veikiu neveikimu.

Koncentruojuosi į save, į tai, kas yra viduje, ir tuo dalinuosi su kita. Taip pat man svarbi estetika, estetiškai švarus vaizdas. Performansui atliliki reikia labai susitelkti, kad būtų kažkas daugiau. Negali performanso atliliki paviršutiniškai. Mano vidinė būsena ir išteistas laikas stiprina performanso vidų, jo tylą. Tuomet užsimetza jungtis su žiūrovu. Visada būnu užsimerkusi – taip lengviau bendrauti su aplinka.

Židrija Janušaitė kartu su Laurynu Leonaičiu ir Giedriumi Zauru, performansas „Kita tyla“ (festivalis „Kaunas mene“). 2011 m.

A. REKŠTYTĖS NUOTR.

Židrija Janušaitė kartu su Rosanda Sorakaite ir Laurynu Leonaičiu, performansas „Absent Presence“ (festivalis „CREATUR-E“, Kaunas). 2014 m.

P. RAMANAUSKO NUOTR.

Tuos pačius performansus kartoju po keletą kartų. Atrodo, kad kartojant tą patį veiksmą viskas kaskart atsitinka siek tiek kitaip. Ta pati žinia perduodama ir skaitoma su nauja paslaptimi.

Nesenai pasibaigusiam tarptautiniame performanso ir gyvo meno festivalyje „CREATUR-E“ Kaune, kur performansai buvo kurti specialiai festivaliui ir atliliki galerijoje „Meno parkas“, Rotušės aikštėje ar netoli jos, dalyvavai su performansu „Absent Presence“ (trukmė apie

2 val., kartu su Rosanda Sorakaite ir Laurynu Leonaičiu). Gal gali apie šį performansą papasakoti daugiau?

Kai sužinojau, kad performansas vyks Rotušės aikštėje, émė suktis tokios mintys ir vaizdiniai: Rotušė, aikštė, miestas, triukšmas, daug triukšmo – noréjosi tarsi kontrasto. Kilo mintis, kad galima paprasčiausiai... sédēti, tylėti užsimerkus, tarisi būtum skulptūra. Taigi, triukšme sėdi žmogus, kuris yra lyg ir gyvas, kvépuoja, bet (ne)dalyvauja aplinkoje. Ir tame triukšme jis sugeba nurodinti save, sugeba tylėti. Jo dalyvavimas yra nedalyvavimas. Svarbu ne tiek nieko nekalbėti, kiek nutilti visa savo esybe viduje, o kai žmogus nutyla viduje, jis tampa labai stiprus. Noréjosi, kad tokia tyla tiesiog būtų, kad sklistų, ir gal kas išgirs, galbūt prisés, pasédés, pubus kartu.

Dažnai pasikvieti į pagalbą kitus žmones savo performansams atliliki. Kodėl? Ir kaip tu juos atsirenki? Jau kelis performansus atliki kartu su Rosanda Sorakaite ir Laurynu Leonaičiu, kaip jie atsidūrė tavo performansuose?

Todėl, kad aš stengiuosi veikti neveikimu. Mano performansų idėjoms išreikšti reikalingi kiti žmonės. Juos atsirenku, nes jie turi reikaliniagā vidinę tylą. Pasirinkimą lemia tarp mūsų atsiradęs ryšys, susišnekėjimas be žodžių.

Kartu su galerija „Meno parkas“ performanso kategorijoje dalyvavai meno mugė „Art'14 London“, ten rodėsi performansas „Gyvenimas susideda iš tokų mažyčių vienavių“ („Life Consists of These Little Touches of Solitude“ – R. Barthes), jis sulaukė daug dėmesio, gerų atsiliepimų. Kuo skiriasi Lietuvos ir Londono performanso publikai?

Performansų metu būnu užsi-

merkus. Manau, kad žmonės visur vienodi. Ten jautėsi didelis srautas žmonių. Ta tyla, kuri yra mano ar tavo viduje, yra visur vienoda. Bendra tyla su žmonėmis. Sulaukiu grįžtamoho ryšio, kai pajuntu, kad žmogui performanso metu „kažkas atsitiko“. Kickvieno preformanso metu man, Rosandai, Laurynui „kažkas atsitinka“. Ir jei dar tas „kažkas atsitinka“ kitam, žiūrovui, – daugiau nieko nereikia.

Dalyvavai „Creart“ tinklo organizuotose meninėse dirbtuvėse Genuojoje su italių menininku Luca Vitone. Gal gali trumpai papasakoti apie įgytą patirtį?

Kūrybinėms dirbtuvėms su menininku Luca Vitone buvo iš viso atrinkta 18 menininkų iš „Creart“ tinklo (Austrijos, Italijos, Lietuvos, Ispanijos, Portugalijos, Kroatijos, Norvegijos, Olandijos). Dirbtuvu temą „Memory in your pocket“ („Atmintis tavo kišenėje“) žinojau iš anksto, tad iš dalies ten sukursto kūriniu idėja aš jau vežiaus – ta (lašančio vandens) idėja yra iš performanso „Kick reikia?“. Kūrins „Reminder“ (vanduo, akmuo, šviesa, 2014) kalba apie atmintį. Krentančio ir išnykstančio lašo metafora šiuo atveju sietina su atmintimi. Prisimeni – susilieti, susilieji su atminimi, praeitimi, ir po to prisiminimas išnyksta. Kickvieną kartą iš naujo. Atmintis labai susijusi su kintančia dabartimi.

Kokie artimiausi kūrybiniai planai?

Rugsėjo mėnesį vyksiu į Portugaliją, performatyvių menų rezidenciją Origėje. Po rezidencijos dar ten pat vyks festivalis, Jame taip pat dalyvausiu – rodysiu ten suruktą performansą.

Dėkoju už malonų pokalbij.

Moterys nori būti liečiamos

Vanessa Paradis apie filmą „Žigolo“ ir meilę

Ši savaitgalį Lietuvoje pradedamas rodyti amerikiečių aktoriaus ir režisieriaus Johno Turturro filmas „Žigolo“ („Fading Gigolo“, JAV, 2013). Tai pasakojimas apie du draugus – knygyno savininką (Woody Allen) ir floristą (John Turturro), kurie mėgina imtis seniausio pasaulio amato. Filmas sulaukė gana prieštaringu vertinimų, atkreipė dėmesį ne tik „pikančia“ jo tema, bet ir garsiu aktorių ansamblis – „Žigolo“ taip pat vaidina Sharon Stone, Lievas Schreiberis, Sofia Vergara, Tonya Pinkins, Jade Dixon. Su prancūzų aktore ir dainininkė Vanessą Paradis, kuri filme sukūrė našlęs Avigal vaidmenį. Niujorke kalbėjosi Pawelės T. Felisas. Pateikiame jų pokalbio fragmentus.

Prieš „Žigolo“ filmavimą minėjote, kad labiausiai bijote dialogų scenų su Woody Allenu.

Tai suprantama, nes Woody niekad nesilaiko teksto. Jis žaidžia su dialogu, višalaik improvizuoja. Senoje turu būti liudna, bet atrodau išsigandusi, nes Woody vis labiau tolsta nuo scenarijaus, o aš nesuprantu, kur turėčiau išterpti su savo replika. Woody – fantastiškas, šiltas, neįtikėtinai suprattingas. Tačiau tai žmogus, ant kurio kaktos 300 filmų, ir šalia jo jautiesi lyg mokinė. Jei bandysi su juo rungtyniauti sąmojumi, pralaimėsi iškart. Jei pernelyg laikyseis iškibusi plano, tapsi manekenu, mechaniskai kar-tojančiu svetimą tekštą.

Ar galų gale stresas praėjo?

Jis baigesi greit. Iš tikruju pačią pirmą filmavimo dieną: ateinu, nerimauju dėl savo akento, nepažįstę filmavimo grupės žmonių, bet paaiškėja, kad po akimirkos turėsiu iš savo filmo sūnaus plaukų... rinkti uteles. Ledai sutirpo iškart, kai prisipažinau, kad esu šioje srityje labai patyrus, nes pernai mano sūnus pasigavo utėlių keturis kartus. Nors nickad nerinkau utėlių iš afro šukuosenos...

„Žigolo“ vaidinate ortodokšų šeimos motiną ir našlę Avigal – leido te save padaryti gana negražią.

Kai apsilikau kostiumą, jaučiau si lyg surišta: keli drabužių sluoksniai, sunkiai uždedamas perukas (mano plaukai tada buvo ilgi), viskas suspausta. Tai kaip filmuotis su korsetu: i ji įsispraudės iškart vaidini kitaip, kūnas juda kitaip. „Žigolo“ filmavimo aikštélėje apskritai nesijaučiau patraukli. Bet paskui pamaciai filmą ir nustebau – filmavimo būdas, besiplaikstanti plaukų sruoga, muzika... Tai – kinas, jo ma-gija.

Kitas klausimas, kas sugeba ža-veti, juk viskas – skonio klausimas. Žydų ortodokšų šeimose žmonos ir motinos faktiškai mokomos prarasti moteriškumą – jos turi būti gražios vyriui, bet nickad – pasauliui. Jei jos pasirodo gatvėje, tai beveik visada

„Žigolo“

apsuptos savo vaikų, pavyzdžiui, dylikos. Bet jei net kelias sluoksniai uždengsi kūną, o ant plaukų uždėsi peruką, nesugebėsi uždengti jų akių. Žinoma, jos negali į sve-timą žmogų žiūrėti tiesiai. Tačiau pažvelges į tą moterų akių pamaty-si jose tiesiog šokinuojantį grožį.

Ar anksčiau buvote susidūrusi su chasidais?

Ne. Juolab kad nesu religinga, nepriklausau jokiai Bažnyčiai, net jei esu giliai išsitikinus, kad egzis-tuoja kažkas, ko nesuprantu. Kai rengiausi filmui, kartu su Johnu daug kalbėjomės su žydų šeimomis, kartu su jais praleidome Sukot šven-tę, per kurią žyda apsigyvena specialiose šventinėse palapinėse, klausinėjome apie kasdienį gyvenimą. Juk tai žmonės, kurie niekad nežiūri televizijos, nesinaudoja internetu. Jie gyvena savo pasaulyje.

Tačiau pirmiausia susipažinau su šią bendruomenę palikusiais žmon- nėmis. Su mergina, kuri iš ten pa-bėgo, kai jai buvo dviečių dvejų. Ji su manim pasidalijo viso savo gy-venimo istorija, pasakojo apie vai-kystę, kai buvo traktuojama kitaip nei broliai – negalėjo dalyvauti šventėse, skaityti, žaisti kaip berniu-kai. Pasakojo apie moters, kurios vienintelis tikslas – rūpintis vyru ir atsiaskyti savo poreikių, bendrimą.

Ko gero, labiausiai jaudinanti filmo scena, kai Turturro personažas turi masažuoti Avigal. Ji pravirksta, nes iki tol jos niekas taip nelietė.

Jos apskritai niekas nelietė. Gal kartais vaikai ar mama, bet nickad vyras. Tai joks dvasinis pabudimas – Avigal gal pirmą kartą suvokė, kad turi ne tik sielą, bet ir kūną. Ir kad tas kūnas gali suteikti artumo, gal net malonumo jausmą.

Gyvename pasaulyje, kur moterys neklieudomos gali semtis fizinių malonumų. Todėl Johno personažas turi tiek daug klienčių: jos moka už sekšą, nes nori patenkinti savo kū-ną. Bet yra ir Avigal, kuri negalvoja apie sekšą, jai revoliucija yra pa-prastas, tyras prisiliestimas. Gal vi-soms Johno filmo moterims stinga-to paties – jos nori, kad kažkas jas palieštų, pastebėtų, sutelktų dėme-si tik į jas.

Ko gero, neatsitiktinai daugumos „Žigolo“ moterų amžius – vidutinis.

likdavo, bet galiausiai viskas, kas svarbu Amerikoje, pasiekia ir mus. Kitoks tik mastelis: JAV yra milžiniška šalis, populiarumas čia dažnai pavirsta isterija. Prancūzai labiau gerbia privatumą, jie ne tokie agre-syvūs. Ir, ko gero, geriau supranta visus, kurie nenori būti jauni ir to-buli.

Ar vis dar patinka ta keturiolikmetė iš vaizdo klipo „Joe le taxi“?

Patinka. Juk tai aš. Kartu – šiek tiek sutrikusi būtybė, kuriai tada bu-vo liepta keistai apsirengti, ryškiai pasidažyti, provokuoti. Liepta elgtis kaip moteriai, kuria tapau tik vė-liau, po daugelio metų.

Atėjo sėkmė, bet kartu ir agresija, nepalankumas.

Tai normalu, juk kiekvienna dai-na, kuri radijuje skamba kasdi penkiaskesių kartų, gali nusibosi-ti. Ypač jei ją atlieka mergina, ku-ris dar neturi žalio supratimo, kas ji tokia, sunkiai dėlioja prasminges sakinius ir, švelniai tarant, dainuo-ja vidutiniškai. Galėjau erzinti. Ko gero, būčiau pradėjusi kraustyti iš proto, jei ne tėvai. Bet nieko nesi-gailiu, nes jei ne ta daina, gal nebū-čiau dabar čia, kur esu.

Nenorėjai pabėgti?

Tam tikra prasme ir pabėgau. Iš-sikrausčiau iš tévų namų, išvažiavau į Niujorką ir pirmąkart patyriau laisvę. Prancūzijoje buvau stebima žiniasklaidos, o Niujorke manęs nickas nepažinojo. Buvau papras-tas žmogus, vaikštinėjau gatvėmis, vogiau šio miesto energiją. Vaikš-čiojau į klubus, kino teatrus. Buvau išsitikinus, kad liksiu čia kelerius metus, bet gyvenimas norėjo kitaip.

Būtent čia, Niujorke, filmavote „Žigolo“.

Sugrįžo visi prisiminimai. Tačiau kadangi atvykau ne žvalgytis kaip turistė, o dirbtu, pusantro méniesio vėl tapau šio miesto dalimi. Susipažinau su daugybė niujorkiečių, ku-rie įtikinėjo, kad čia iki šiol daroma blogiausia pasaulyje kava. Tai ma-giškas laikas, lyg gyvenimas būtu ap-sukęs ratą.

Kaip atsitiko, kad tai pirmasis Jūsų filmas anglų kalba?

Tam tikra prasme tai mano pasi-rinkimo pasekmė. Jau keliolika metų maždaug pusę laiko praleidžiu JAV, pusę – Prancūzijoje. Kaip na-muose jaučiuosi tik Prancūzijoje, bet ten ir dirbu, filmuojuosi, leidžiu plokštelių, duodu interviu. Amerika tapo mano pabėgimu. Galimybė kelis ménescius būti tik mama. Čia dalyvavau įvairiuose projektuose, bet nickad neieškojau vaidmenų.

JAV vis dar jaučiatės svetima?

Taip, bet tas svetumumas man pa-tinka. Kai čia būnu kelis ménescius, sugebu pagauti tikrai gerą, ameri-kietišką akcentą. Paskui su kuo nors kalbuosi, susipainioju ir akimirks-

niu ji prarandu. Tai net miela, nes primena, kad net jei mano vaikai lanko Los Andžele puikių mokyk-lų, net jei turiu čia draugų ir pamég-tas vietas, viduje esu nepagydomas prancūziška.

Tai yra?

Daug amerikiečių man sakė, kad prancūzės labiau pasitiki savimi. Nemanau. Tiesiog kitaip kalbame su žmonėmis: esame atviresni, ma-ziau slepiamės už to, kaip priklausyti elgtis. Ir sugebame džiaugtis menkais dalykais. Prancūzijoje 12.30 visi liaujasi dirbę – pusantros valandos yra pietų metas, bet pirmiausia tai laikas stabteleti. Žinoma, Paryžiu taip pat valdo komercija, bet pastebimai labiau nei Los Andžele esame linkę skaiti kny-gas, žavėtis ambicingais filmais, pra-leisti vakarą teatre, kur pastatytą avangardinę pjesę. Kai kurie tai vadina snobizmu. Gal ir taip, bet tai sveikas snobizmas: mėgstame viską, kas prancūziška, ir tai kuriantiems Prancūzijoje menininkams labai pada-da.

Ar save vadinate menininkę?

Neturiu tokio balso kaip Celine Dion, neturiu Catherine Deneuve talento – štai tikros menininkės. Žinau savo ribas. Aš tiesiog dainuoju ir vaidinu filmuose. Stengiuosi tai daryti geriausiai, kaip sugebu, bet neturiu iliuzijų, kad tai, ką darau, pakeis pasaulį. Kita vertus, daug metų dainavau tik tas dainas, kurias specialiai man sukūrė kiti....

Ne šiaip sau kitą, bet kad ir Lenny Kravitzas ar Serge'as Gainsbourg'as.

Visada būsiu jiems už tai dėkin- ga. Tačiau galiausiai pradėjau kurti pati ir kažkas pasikeitė: pamažu drąsėju, bandau save įtikinti, kad galiu duoti kažką, kas sudomins žmones.

Filme „Žigolo“ seksas tampa jaus-mu ilgesio ženklu, „Café de flore“ kyla klausimas, kaip atsitinka, kad net ideali meilė gali baigtis. Pasku-tiniame Jūsų aliume „Love Songs“ skamba dainos apie meilę...

Bet jos skamba skirtingai! Vieną net pavogiau iš Johno Turturro: jis norėjo, kad dainuočiau seną klasi-kinę italių dainą. Ilgai mokiausi ne-apolietiško... kaip tai vadina angliškai? – akcento, net įrašiau ją į savo „iPhone“. O paskui paklausiau Johno, ar negalėčiau jos idėti į sa-vio plokštelię. Tai liūdnas kūrinys, nes meilė būna skirtingu spalvu ir tonu – ir romantiškas įsimylėjimas, ir artu-mas, supratimas, fizinius nuovargis, stresas. Gyvename ne pasakoje, o Žemėje, čia ir dabar. Tô, kas tobula ir amžina, galime tik ilgtis. Tačiau jei meilė būtų tik matematinė lytis, ji nebebūtų paslaptis, motoras, kuris padaro taip, kad lauki ryto, nes nežinai, kas atsitinka tai, ko nesitikėjai.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

I kaž lygiuotis?

Naujo „Kino“ skaitymo malonumai

Naujų knygų krūva primena apie artėjančias atostogas. Nekantriai laukiu, kada galėsiu pasinerti į skaitymą, panašiai kaip vaikystėje, kai prieš atostogas parsinešdavau iš bibliotekos rašytojų rinkinius raštus. Su malonumu prisiemu vasarą, kurios vieną mėnesį skaičiau tik Vladimirą Majakovskį (regis, 10 storų tomų), ar kitas, kuriu dalį praleidau su Anatole'iu Franc'iu, Ilfu ir Petrovu (pamenu, sužavėjo pastaruju užrašų knygelės, kupinos taiklių pastebėjimų). Panašiai jaučiuosi ir paėmęs į rankas naujų „Kino“ numerį. Žurnalas – lyg užrašų knygelė ar dienoraštis (nebūtinai tavo), kuriuos visai įdomu atsiversti iš po daugelio metų.

Naujame „Kino“ bus proga prisiminti „Kino pavasari“. Gediminas Kukta aptaria konkursinės programos „Nauja Europa – nauji varda“ filmus, bet kartu ir konstatoja meniškų ambicijų kupinė debütantų kino spindesį ir skurdą: „Šiandien europietiškame kine pilna (...) kino meistrų sekėjų. Su nauja jėga į visuomenę ir joje tarptautinės socialines problemas pažiūrėjo nebent baigianti nuslėgti rumunų Naujoji banga. Visa kita – imitacijos ir epi-gonai.“

Ieva Tolcikytė dalijasi išpūdžiaisiai iš naujos festivalio konkursinės programos „Baltijos žvilgsnis“. Sutinku, kad ji buvo daug įdomesnė, juolab kad pagrindiniu prizu apdovanotas Natalijos Meščianinovos filmas „Kombinatas „Viltis“ – vienas mano „Kino pavasario“ favoritu. Tai ne imitacija, o nepaprastai gyvas ir skausmingas filmas.

Rodo TV

Šeimų nutikimai

Amerikiečių režisierius ir scenaristas Richardas Linklateris, kaip ir Quentinas Tarantino, yra savamokslis. Jis dažnai imasi idėjų, kurios iš pirmo žvilgsnio atrodo keistos ar net nekinematografiškos. Pavyzdžiui, šiemet Berlyno kino festivalis parodė Linklaterio filmą „Vaikystė“, kurį jis filmavo keliolika metų: kūrė išgalvoto berniuko gyvenimą, bet kartu ir fiksavo, kaip keiciiasi, brėsta jį vaidinantis vaikas. Lietuvoje daug gerbėjų turi ir režisieriaus trilogija, kurią pradėjo romantika meilės istorija „Prieš sau-lėtek“.

2011 m. Linklaterio sukurta juodoji komedija „Bernis“ (*LNK, 23 d. 1 val.*) – taip pat savotiškas eksperimentas. Filmo veiksmas perkels į mažą Texsaso miestelį, kuriame gyvena Bernis (Jack Black). Jis – pavyzdingas krikščionis, geras kaimynas ir pilietis. Bernis gaminia karstus ir yra visų mylimas. Kai jis susidraugauja su ypač nemaloniu aštuoniadėsimtmetė turtole Mar-dzore (Shirley MacLaine), niekas nesistebi: moteris nesenai tapo naše. Kartu jie leidžia kiekvieną laisvą minutę, kol Mardzorė staiga plapltingomis aplinkybėmis dingsta.

Manau, kad per šį „Kino pavasarį“ pasipildė ir vieno unikaliausiu šiu dienų kino kūrėjų Tsai Ming Liango gerbėjų gretos. Apie jo kūrybą straipsnyje „Neoniniai dievai, išsklaidantys tamsą“ rašo Rūta Birštonaitė. Dar skaitytojų laukia įdomūs Tadeuszo Tomaszewskio ir Aistės Račaitytės pokalbiai su festivalio svečiais – režisieriais Pawelu Pawlikowski ir Philipu Grönigu.

Festivaliai daugumai lietuvių asocijuojasi su raudonais kilimais ir žvaigždėmis, niekas nelinkęs matyti darbo, kuris įdedamas į tai, kad Vilniuje būtų galima pamatyti mūsų platintojų ir dalies kino „bomon“ dažniausiai niekinamų (nes nekomercinių) filmų. Apie festivalių programų sudarytojų profesiją šiuo numeriu debiutuojanti „Kino“ redaktorė Santa Lingevičiūtė kalbėjosi su Ludmila Cvikova – ne vieno prestižinio tarptautinio kino renginio bendradarbare.

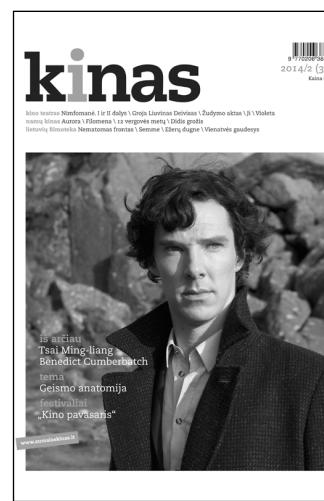
Potencialiems programų sudarytojams (juk festivalių pasaulyje nuolat daugėja) siūlau atmintinai išmoki Cvikovos atsakymą į klausimą, ko reikia šiai, kaip ji pavadino, vienėsai profesijai: „Geram programos sudarytojui reikalinga didelė aistra kinui, jis turi būti atviras įvairioms kultūroms, turi sekti pasaulio kino ir meno apskritai pokyčius, naujas tendencijas. Kartu tas žmogus turi būti kuklus ir nuolankus, sunkiai dirbtai. (...) ir dar jam nedera manyti, kad pamatės daugybę filmų tam-pa prikiu programos sudarytoju.“

Vasaros skaitinių mėgėjai bei anglų aktorių Benedicto Cumberbatcho gerbėjai apsidžiaugs ne tik

pamatę jo veidą ant žurnalo viršelio, bet ir radę išsamų Izoldos Keidošiūtės tekstą apie kūrybos kelią, kuris tikrai neprasidejo garsiuoju „Šerlokū“.

Nesenai pasibaigę rinkimai į Europos Parlamentą parodė, kad ir Lietuvoje galima įžvelgti nerimą kelių visuomenės raidos tendencijų: galvą kelią ir primityvūs nacionalistai, konservatyvių vertybų gynėjai, kurie dažniausiai linkę viską, kas jiems nepatinka ar baugina, drausti. Matyt, neatsitiktinai ir šio „Kino“ numerio tema tapo kino cenzūra, tiksliau, erotika kine. Živilės Pipinytės straipsnį „Geismo anatomija“ paskatino pavasarį vykę. Filmų indeksavimo komisijos posėdis. Komisijai Larso von Trier filmas „Nimfomanė“ pasirodė pornografinis ir buvo nuspresta drausti ji rodyti Lietuvoje. Straipsnio autorė trumpai apžvelgia erotiką kine: prisimena ir pirmajį bučinį (1896 metais), ir pirmają erotinių melodramų žvaigždę Astą Nielsen, ir garsius kūrėjus bei filmus, keitusių požiūri į seksą bei erotiką kine, ir, žinoma, jai itin patikusį Alaino Guiraudie filmą „Nepažištamas“ prie ezero“, kurio, savo laimei, filmų indeksavimo komisijos nariai nematė.

„Kino“ puslapiuose abi „Nimfomanės“ dalis recenzuoja Agnė Nurušytę. Ji taip pat polemizuoja su paplitusi požiūriu į Larsą von Trierą: „Šio režisieriaus kritikai ir gerbjai sako, kad jis „pavojingas“. Galbūt daugelis turi omenyje jo gebėjimą erzinti. Tačiau tikrai pavojų kelia būtent ši nesvarumo būklė,

kurioje jis kaskart palieka žiūrovą, pats juokdamasis. Vaidas Gecevičius brolių Ethano ir Joclio Coenų filme „Groja Liuvinas Deivis“ herojui parašo jausmingą laišką, kuria-me tikisi, kad jis nebaigę gyvenimo savižudybe. Galiu užtikrinti, kad ne, nes herojaus prototipas nesenai parašė knygą, kurią savo interviu dažnai prisimena Coenai.

Natalija Arlauskaitė rašo apie vieną svarbiausiu šio dešimtmecio kūrinių – Joshua Oppenheimerio „Žudymo akta“ ir lyginą jį su Rithy Panho, Errollo Morriso, Wernerio Herzogo filmais. Auksė Kancerevičiūtė recenzuoja Spike'o Jonze'o filmą „Ji“, Mantė Valiūnaitė – Martino Provost „Violetą“. „Namų kino“ rubrikoje Ramūnas Pronkus šmaikščiai aptaria nesenai pasirodžiusius DVD – lietuvius bei likusių Europą sužavėjusi Paolo Sorrentino „Didijį grožį“, Kristinos Buozytės „Aurorą“, Stepheno Frearso „Fil-

meną“ ir Steve'o McQueeno „12 vergovės metų“.

Agnė Mackevičiūtė aptaria „Kino“ pavasario“ žiūrovų geriausiu lie-tuvišku filmu išrinktą Vince Sruoginio ir Jono Ohmano dokumentinį filmą „Nematomas frontas“. Prie-kaišt gal ir nėra daug, bet viena, mano galva, pernelyg svėlni pasta-ba itin tikslį: (...) norėtusi režisieriams siūlyti ateities projektuose daugiau dėmesio skirti kūrinio es-tetikai“. Monika Gimbutaitė aptaria Ernesto Samsono filmą „Sem-me“ ir tiksliai diagnozuja jį jau recenzijos pavadinimu – „Neblės-tanti meilė Lietuvai“, Jorė Janavičiūtė rašo apie videomenininkui Akvilės Anglickaitės ir Irmos Sta-naitytės kino debiutą „Ežerų dug-ne“, A. Mackevičiūtė – apie Agnės Marcinkevičiūtės dokumentinį filmą „Vienatvės gaudeSYS“ – rašyto-jos Jolitos Skablauskaitės portretą.

Roma Pauraitė prisimena aktorių Antaną Šurną, aptardama jo kūrybą ne tik lietuvių kino, bet ir televizijos kontekste. Ž. Pipinytė recenzuoja Algirdo Tarydyo fotografijų knygą „Lietuviško kino veidai“, M. Valiūnaitė – Nerijaus Mileriaus knygą „Apokalipsė kine. Filosofinės prie-laidos“, o tradiciniame feljetone Ž. Pipinytė, kuriai, matyt, igriso demagogiški postringimai apie lie-tuvių kino „industriją“, dalijasi, ką sužinojo apie Afrikos kiną. Yra į ką lygiuotis – tik Nigerijoje sukuriama 2,5 tūkstančių filmų per metus.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

„Bernis“

„Bernio“ pagrindu tapo 1998 m. viename žurnale išspausdintas straipsnis apie keturiadėsimtmetį Bernie Tiede'ą – 81 metų milijonierės Marjorie Nugent kompanioną ir žudiką. Miesto, kuriame viskas įvyko, gyventojai pasirodo į filme, o aktorius Jackas Blackas net susitinko su savo personažu kalėjime. Beje, su tuo susirašinėjo ir MacLaine. Tai gal ir nestebina, bet autentiški Bernio pažištami, Jus, mieli skaityojai, tikrai nustebins.

Žinoma, išsiskirti su artimais žmonėmis galima įvairiai. Kai Peyton Reed filmo „Išsišyrimas“ (*TV3, 24 d. 21 val.*) herojai Bruk (Jenni-

fer Aniston) ir Geris (Vince Vaughn) nusprendė nutraukti santykius, viskas atrodė paprasta ir su-prantama. Nesutapo charakteriai ir panašiai. Tačiau nė vienos iš jūdvių nesukub palikti bendrų namų, matyt, jauciiasi vienais kitam reiakiliingi. Vis dėlto pauzė užsîtęsė ir tada buvusiai porai nusprendžia padėti draugai. Taip prasideda karas vienam erdviam Čikagos bute ....

Šeimų istorijos domina kino kūrėjus, juolab kad šeimos sąvoka nuolat keiciiasi. Adamo McKay'aus filmo „Išroliai“ (*LNK, 24 d. 23.25*) herojai – namisėda Brenanas (Will Ferrell) ir tinginys Deilas (John C. Reil-

ly) netikėtai tampa giminaičiais po-to, kai susituokia jų vieniši tėvai. Tačiau naujuose namuose yra tik vienės miegamasis „berniukams“. Iš pradžių jie nekenčia vienais kito, bet greit paaikėja, kad įbroliai pa-našus. Ir abiem teks gerokai paplu-sčiai, kai tėvai nuspręs skirtis. Amerikietiškos komedijos, žinoma, specifiškas reginys ir ne kiekvienas jas sugeba išverti, bet „Išroliai“ te-ma tampa vis universalesnė. Turi galvoje infantilus, kuriems jau ku-riama ir Young adult literatūra, ir filmai.

Steveno Baigelmano „Jausmingo-jie Minesota“ (*BTV, 25 d. 21.30*) su-kurta 1996-aisiais, kai apie tokią spe-cifišką literatūrą dar niekas negirdėjo. Neabejoju, kad bus žiūrovų, kuriems šis filmas sužadins nostalgiską prisi-minimų, nors „Jausmingoji Minesota“ – apie tai, kad prisiminimai kar-tais gali viską sugriauti. Filmo herojus Džekas (Keanu Reeves) grįžta namo po 20 metų. Jis nori pa-sveikinti broli (Vincent D'Onofrio) vestuvių proga, bet įsimylį jo žmoną Fredi (Cameron Diaz). Meilės trikampio atomazga bus žiauri, bet labai amerikietiška.

Patriotizmas ir vėl populiarus bei madingas, net „popsinių“ atlikėjai retoriškai klausia, ar mylime Lietuvą. Praėjusiai savaitę gavau spaudos

pranešimą apie LRT „Panoramos“ vedėjų iniciatyvą puoštis tautiniams drabužiaiems darbo vietoje. Patriotizmo karnavalas artimiausiomis sa-vaitėmis, žinoma, bus itin populi-rus, bet aš siūlyčiau tiems vedėjams ne tik vilkėti tautiniams drabužiais (visą laiką), bet ir atsisakyti to, kas prie tokio apdarо „nelimpą“, pavyz-džiui, mobiliju telefonu, automobiilių ir kitokiu kosmopolitišku šiuolaikiniu gyvenimo atributų, kad meilė tėvynei atrodytų kuo auten-tiskiu ir tikriaus.

Be abejo, pasiekti patriotizmo au-kštumų padės ir Rolando Emme-

richo filmas „Patriotas“ (*LNK, 26 d. 22.10*). Kai šaliai iškilo karo grē-mė, filmo herojus veteranas Ben-džamenas (Mel Gibson) neliko nuošalyje, tačiau sūnaus nužudymas pa-vertė plantatorių pavojingo suki-lėlių būrio vadu.

Nors filme daug išpūdingų bata-liinių scenų (su manekenais), jaus-mu, ašarų, gražių žodžių, mano galva, sumanytas kaip filmas apie karą su britais už Amerikos neprikla-u-somybę, „Patriotas“ pavirto dar vie-na holividine keršto drama. Todėl siūlyčiau su patriotais, net ir su tais karnavaliniiais, elgtis atsargiau.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Dailė Šį vakarą (birželio 20 d.) klausimas kils ne kur nueiti, bet kaip išsirinkti iš daugybės „Kultūros nakties“ renginių. Išsami programa www.kulturos-naktis.lt . Iš galimai efektingų pramogų minioms išskirtume pernai labai įdomiai pasirodžiusią ir šiemet naujaip pasakojimą tēsinčią „PHp/Creative Lab.“ komandą, kuri pristato konceptualią vizualinę kvapu parodą eksperimentą mažytėje VDA tekstilės galerijoje „Artifex“. Verta apieiti Vilniaus dailės akademiją ir apžiūrėti šių metų derlių – atrinktų bakalaurų ir magistrų darbų parodą „Meno celės“. Koncentruotą dozę įvairaus meno gausite ir tarptautinėje šiuolaikinio meno mugėje „ArtVilnius'14“ („Litexpo“ centre, Laisvės pr. 5; www.artvilnius.com).
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Stasės Mičelytės (1925–2011) dailės kolekcijos paroda „Pilnatiest langai“	O nuo birželio 21 d. iki rugpjūčio 31 d. siūlytume užsukti į Užutrakio dvaro parką, kur veiks netradicinė paroda „Oranžeria“. Čia svarbu netyk tai, kad rodomi žymi ir daugybės įdomių įvairių šalių menininkų kūriniai, kiek tai, kaip jie rodomi – sutelkiant dėmesį į erdvę, žiūrovo požiūcius.
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Europos dailė XVI–XIX a. Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas Andrijaus Cholomeniuko (Ukraina) batalinių kūriniai paroda	Muzika „Kultūros nakties“ programų kontekste, birželio 21 d. (naktį iš penktadienio į šeštadienį), 1 val. nakties, Valdovų rūmuose, specialioje koncertinėje programe „Nakties minimalistinė muzika“, Gedimino Gelgoto vadovaujamas Nauju idėjų kamerinis orkestras NI&Co atliks pačius įsimintiniausius profesionaliosios minimalistinės muzikos payzdžius. Klaušytosejai susipažins su amerikietiškuoju ir Europos sakraliniu minimalizmu. Valandos trukmės koncertas – viena retų progų, kuri leis meditatyvios, ramios ir harmoningos minimalistinės muzikos klausytis nakties tyloje...
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Goštauto g. 1</i> Vytauto Kasiulio kūriniai kolekcija Paroda „Vilniaus ženkla“ (XII a. pirmos pusės dailininkų grafika, piešiniai, pastelės, akvarelės)	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> iki 21 d. – Justynos Kabalo paroda „Isivaizduojami koliažai“
Lietuvos nacionalinis muziejus	Kauno fotografijos galerija <i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2</i> iki 22 d. – Gintaro Zinkevičiaus paroda „Karcivio dienoraštis“
Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1</i> Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas Paroda „Muziejus ir kolekcinkas: Gedimino Petraičio išeivijos dailės kolekcija ir Zigfrido Jankausko lituanistinių sidabro dirbinių kolekcija“	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> iki 22 d. – tarptautinė stiklo meno paroda „Vitrum Balticum VI. Optical Outlook“
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Gyčio Skudžinsko projektas „Albumas“ Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	A. Žmuidzinavičiaus kūriniai ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i> iki 29 d. – Jūratės Pikkelingytės paroda „Léta eiga“
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Senosios liturginių tekstilelių paroda „Šilkas ir auksas“	Keramikos muziejus <i>Rotušės a. 15</i> Sergejaus Isupovo kūrybinių dirbtuvių „Figūrinė skulptūra ir dekoras“ paroda
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> Rosos Barbos personalinė paroda „Fikcinė biblioteka – gyvai“ nuo 20 d. – Steinaro Hagos Kristensenės paroda „Balastas“ Dexterio Sinisterio paroda „Nebaitgt0 kūrinio“	Istorinė Lietuvos Respublikos Prezidentūra <i>Vilniaus g. 33</i> Paroda „Menamos istorijos. Translaciacija“ (Ritumas Ivanovas, Linas Liandžbergis, Vilmantas Marcinkevičius, Andris Vitolinis)
Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> iki 28 d. – Marguerite de Merode fotografijų paroda „Voyage autour de leur chambre / Kelionė po juų kambarį“ iki 21 d. – Rolando Rimkūno paroda „Banalibės“	P. Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus <i>L. Zamenhofo g. 4</i> Paroda „Valstybės moterys: artimui ir Tėvynei“
Galerija „Aidas“ <i>Trakų g. 13</i> Virginijaus Viningo tapyba	„Post“ galerija <i>Laisvės al. 51 a</i> iki 26 d. – Marijos Šnipaitės instalacijų paroda „Ten pat“
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	KLAIPĖDA
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> Paroda „art Nouveau in Riga“	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija <i>Liepų g. 33</i> „Nuo baroko iki secesijos“ (Europos meno stilium XVIII–XIX a. taikomosios dailės
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	„Laiptų galerija“ <i>Žemaičių g. 83</i> Šiaulių miesto 3-joji plakatų paroda „Šiaulių afiša“
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3</i> iki 25 d. – Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto III kurso vizuališnės raiškos paroda „Paišyk, paišyk, paišyk...“ Evaldo Adomkaus tapybos darbų paroda „Praeitis... Ateitis...?“	Dailės galerija <i>Vilniaus g. 245</i> iki 28 d. – Šiaulių miesto dailininkų paroda
LMA Vrublevskių biblioteka <i>Žygimantų g. 1</i> Sauliaus Sasnauskio fotografijų paroda „Sustabdytos gyvenimo akimirkos“	Nuoširdžiai užjaučiame Lietuvos kultūros bendruomenę ir artimuosis, netekus šokio meno kritikės ir pedagogės Vitos MOZŪRAITĖS. KULTŪROS MINISTRAS ŠARŪNAS BIRUTIS
Lietuvos technikos biblioteka <i>Šv. Ignoto 6</i> Jolandom Zitos Psiolos karpinių paroda „Ir žmogui, ir paukščiui, ir obeliai prie kelio...“	
Lietuvos medicinos biblioteka <i>Kaštonų g. 7</i> Paroda, skirta žyamaus vaikų gydytojo docento Petro Baublio 100-osioms gimimo metinėms	
VGTU bibliotekos galerija „A“ <i>Saulėtekio al. 14</i> Paroda „Ji darbą kaip į karą“	

Prancūzas apie rektoriaus išrinkimą

Vilniaus dailės akademijos tarybos 2014 m. birželio 2 d. posėdyje Vilniaus dailės akademijos rektoriumi vienbalsiai išrinktas prof. Audrius Klimas.

Tarybos pirmininkė prof. Virginija Adomaitienė

PANEVĖŽYS

Dailės galerija

Respublikos g. 3
iki 22 d. – paroda „Juozas Kaminskas (1898–1957). Tapyba, grafika, fotografinė“

Fotografijos galerija

Vasario 16-osios g. 11
Romualdo Požerskio ir Andrejaus Granto fotografijų paroda „LT/LV“

DRUSKININKAI

V.K. Jonyno galerija

M.K. Čiurlionio g. 41
Telesforo Valiaus jubiliejinė grafikos paroda „Paskutinis rytas“

PALANGA

Palangos gintaro muziejus

Vytauto g. 17
Grafų Tiškevičių rūmų I aukšto interjerų atnaujinimo eksposicijos
Paroda „Pasakos „Eglė žalčių karalienė“ motyvai lietuvių tautosakoje, literatūroje, muzikoje ir dailėje“ iš ciklo „Baltijos jūros legendinės pilys“

Galerija „Ramybė“

Vytauto g. 35
Algirdo Petruolio (1915–2010) paroda „Sugrįžtantys laike“ (pastelė, akvarelė, aliejus)
nuo 20 d. – Annos Fanigino paroda „L'Amour De L'Impossible (Meilė nejmanoma)“

Spektakliai

VILNIUS

Nacionalinis operos ir baletų teatras

22 d. 19 val. – „CARMEN“ (2 v. baletas pagal G. Bizet muz.). Dir. – M. Barkauskas

Nacionalinis dramos teatras

Mažoji salė

20 d. 22.30 Fojé – „Gelių muzika“ („Kultūros nakties renginys“). Atlikėjai N. Kniukštaitė-Vaičiulienė (sopranas), J. Dapkūnaitė (aktorė), L. Dužinskė (pianistas). Lazerių projekcijų autorė – E. Eigirdaitė. Programoje B. Dvariono, J. Grudžio, A. Belazaro, V. Laurušo, V. Bagdono, J. Juozapaičio ir kt. dainos, O. Milašiaus eilės

Menų spaustuvė

„Kultūros naktis“ „Menų spaustuvė“
20 d. 18 val. Juodojoje salėje – V. Bareikio koncertas

20 d. 19 val. Menų spaustuvės kieme – urbanistinio šokio teatro „Low air“ projektas „Street dance battle“

20 d. 20 val. Kišeninėje salėje – projektas „Pink Cloud Effect“, S. Biekšaitė

20 d. 20 val. Stiklinėje salėje – spektaklio „Unrescribed“ videoperžiūra, choreogr. – J. Kaminskaite

20 d. 21 val. Juodojoje salėje – trumpametražių filmų seansas (kino organizacija „Čiobreliai“)

20 d. 20 d. 23 val. Menų spaustuvės kieme – „Nojaus arka“ („Stalo teatras“)

KAUNAS

Kauno kamerinis teatras

20 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTUA IR PANTAGRUELIS“. Rež. – S. Rubinovas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

Vilniaus festivalis 2014

20, 21 d. 19 val. *Lietuvos nacionaliniame operos ir baletu teatre* – Vilniaus festivalio pabaigai G.F. Händelio „Aleksandro puota“. Muzikos vad. ir dir. – R. Beckas. Dir. – V. Lukočius, rež. – K. Csaba, scenogr. dail. – É. Szendrenyi, kost. dail. – J. Statkevičius, choro meno vad. – Č. Radžiūnas. Solistai, Lietuvos nacionalinio operos ir baletu teatro simfoninius orkestras ir choras

27 d. 16 val. *Kupiškio etnografijos muziejuje* – Kupiškio vardo paminėjimo metinėms. Kristupo kvintetas

28 d. 18 val. *Joniškio kultūros centre* – „Simfoniniai šokiai“. Lietuvos nacionalinis simfoninius orkestras. Solistė J. Gedmintaitė (sopranas). Dir. – M. Barkauskas. Koncertą vedė muzikologas V. Gerulaitis

VILNIUS

Kristupo vasaros festivalis

29 d., 19 val. *Vilniaus universiteto botanikos sode* – Kristupo vasaros festivalio atidarymo koncertas „Daugiau negu flamencas“. C. Pinana (flamenko gitara, Ispanija), C. Pinana (vokalas, Ispanija), A. García (smuikas, Ispanija), M. Á. Orenga (perkusija, Ispanija), I. Kuizinaitytė-Aleksnienė (smuikas), T. Savickas (alta), D. Jakštės (violončelė), D. Rudvalis (kontrabosas)

Paveikslų galerija

20 d. 20 val. – vasaros koncertas „The Queen symphony“ (simfonija solistams, chorui ir orkestrui pagal F. Mercury ir grupės „Queen“ dainas. Aranžavo T. Kashif, orkestravo J. Kershaw). Atlieka S. Rinkevičiūtė (smuikas), V. Šiugždinienė (violončelė), R. Rinkevičiūtė (fortepijonas), Kauno valstybinis choras (meno vad. ir vyr. dir. – P. Bingelis), Lietuvos valstybinis simfoninius orkestras. Dir. – G. Rinkevičius

Valdovų rūmai

„Kultūros naktis“ renginiai

20 d. 18–22 val. – „Istoriniai naktinėjimai“

18–02 val. – koncertinė programa „Skambantys Valdovų rūmai“

18 val. *Valdovų rūmų kieme* – Lietuvos valstybinio pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ koncertas „Vilnius andante“

19 val. *Didžiojoje renesansinėje menėje* – M. Rostropovičiaus labdaros ir paramos fondo alumnų muzikinių skyridys

20 val. *Valdovų rūmų kieme* – Lietuvos muzikų sąjungos programa „Vizijos ir tikrovė“

23 val. *Valdovų rūmų kieme* – koncertas „Ugningojo čakona. XVII–XVIII a. ispanų ir italių rūmu bėti miesto dainos ir šokiai“

24 val. *Valdovų rūmų kieme* – gospelė komanda „Hark!“

1 val. *Valdovų rūmų kieme* – „NI&Co“ koncertas „Nakties minimalistinė muzika“

Šv. Jonų bažnyčia

21 d. 18 val. – vargonininko V. Pinkevičiaus koncertas, skirtas kompozitorius F. Tunderio (1614–1667) 400-ajam jubiliejui paminėti.

Programoje F. Tunderio preambulės, choralių variacijos ir choralių fantazijos

KAUNAS

KAUNAS

Pažaislio muzikos festivalis

20 d. 19 val. *Kauno fachklube* – Pažaislio

muzikos festivalis. Koncertas „Johann Strauss. Muzika ant vandens“ Lietuvos nacionalinis simfoninius orkestras. Solistė V. Miškunaitė (sopranas). Dir. – J. Domarkas.

Koncertą vedė muzikologas V. Gerulaitis

22 d. 17 val. *Panemunės pilypė* – K. Doneių 300-osioms giminimo metinėmis paminėti. Kauno valstybinis choras (meno vad. ir vyr. dir. – P. Bingelis). Dalyvauja aktorius

D. Švobonas. Dir. – P. Bingelis. Programoje

K. Donelaičio tekstai, V. Švedo, A. Bražinskio, G. Kuprevičiaus, V. Bartulio chorinė muzika

ir liturginių tekstai

28 d. 17 val. *Raudondvario pilies menu inkubatoriuje* – Carlos ir Curro Piñana –

„Missa Flamenca“. Solistai Carlos Piñana (gitara, Ispanija), Curro Piñana (vokalas, Ispanija). Dalyvauja A. García (smuikas, dirigentas, Ispanija), M. Á. Orenga (perkusija, Ispanija), I. Kuizinaitytė (smuikas), T. Savickas (alta), D. Jakštės (violončelė), D. Rudvalis (kontrabosas)

29 d. 17 val. *Zapyškio paminklinėje Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje* – Muzika apie meilę

Kauno fortepijoninis trio: L. Krėpštaitė (fortepijonas), I. Čepinskienė (smuikas), A. Krištoponienė (violončelė). Solistai

K. Siurbytė (sopranas), M. Zimkus (tenoras).

Programoje C. Monteverdi, J.-P.-É. Martini,

J. Françaix, Ch. Gounod, J. Brahms,

G. Kuprevičiaus kurinių

29 d. 17 val. *Taujėnų dvare* – „Mėlynom galvelėm“. Instrumentinės muzikos grupė

„Subtilu-Z“: L. Vaitkus (tenorinė birbinyne), D. Mihailovas (akordeonas), P. Velikis (akordeonas), V. Švažas (perkusija). Solistė

A. Krikščiūnaitė (sopranas)

Vakarai

VILNIUS

Marijos ir Jurgio Šlapelių namų-muziejus

„Kultūros naktis“ Marijos ir Jurgio Šlapelių name-muziejuje „Salve Laisviai“

20 d. 18 val. – J. Matonio ir V. Damaševičiaus dokumentinių filmų ciklo „Lagerių moterys“ peržiūra

23 val. – muzikinis spektaklis „Sudeginti negalima pasigailėti. Joanas Arkietės manifestas“ (G. Verdi operos „Žana d'Ark“ ir B. Shaw pjesės „Šventoji Joana“ motyvais).

Spektaklyje dalyvauja aktorė E. Tulevičiūtė, solistė N. Katiliénė, pianistė E. Perkumaitė, violončelininkė V. Šiugždinienė, fleitininkė L. Šulskutė

KAUNAS

Maironio lietuvių literatūros muziejus

26 d. 17 val. – dramaturgo, prozininko

A. Landsbergio 90-ujų giminimo metinių minėjimas. Dalyvauja rašytojo brolis

A. Landsbergis su žmona Terese ir sūnumi

Liudui, E. Keturakienė, Išeivų literatūros

skyriaus vedėja V. Paplauskienė, režisieriai

G. Padegimas ir V. Balsys, A. Landsbergio

pjeses skaitys aktoriai A. Banyakė ir A. Matutis, gitara gros A. Kelpša. Prieš renginį bus

pristatyta paroda „Kilionė j. A. Landsbergio kelionė“ (Algirdui Landsbergui – 90, kurią

parengė V. Paplauskienė, apipavidalino

dailininkė I. Zamulskienė

27 d. 16 val. – Maironio mirties ir muziejaus

įkūrimo diena bei Maironio dukterėčios,

rašytojos D. Lipčiūtės-Augienės 100-mečio

jubiliejas. Knygą Maironio „Pavasario balsai“

1920 metų leidimo maketo fotografinę

kopiją (2014) pristatas sudarytoja V. Babonaitė-Paplauskienė. Pranciškų skaitys

G. Bankauskiene-Sereikienė. Maironio ir

D. Lipčiūtės-Augienės kūrybą skaitys aktorės

K. Kazakevičiūtė ir L. Rupšytė. Gros stoginių

kvartetas „Adora“ (Vilnius): S. Tankevičius

(smuikas), A. Birvydaitė (smuikas), J. Juozapaitis (alta), I. Pikalavičiūtė (violončelė)

Bibliografinės žinios

MENAS

Petras Repsys : [albumas] / [sudarytojai Laima Kanopkienė, Eugenijus Karavičius] ; [priedus parengė Rita Repšienė]. – 2-asis papild. leid. – [Vilnius] : Kultūros barai, 2014 [Vilnius : BALTO print]. – 359, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Virš. tik dažininko parašo faks. – Santr. angl. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-8003-11-6 (jr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Debesų atlasas : romanas / David Mitchell ; iš anglų kalbos vertė Laimantas Jonušys. – Vilnius : Tyto alba, 2014 [Vilnius : Standart sp.]. – 58

Savaitės filmai

Ilgas kelias žemyn ***

Keturi nelaimėliai Naujuju išvakarėse atsikaitai susitinka ant vieno Londono dangoraižio stogo. Jie visi planuoja nusiužudyti. Tačiau savižudybę – ne kolektyviškas aktas, todėl visi keturi susitaria palaukti iki Valentino dienos. Taip susikuria keista rémimo grupė: keliai savaiteis jie padės vieni kitiem ginti šalin juodas mintis. Istorijos apie savižudžius – visada rizikos, bet Pascalis Chaumeilis kūrė filmą pagal ir Lietuvoje populiarus anglų rašytojo Nicko Hornby, kuris moka sujungti juodą humorą, ironiją ir šviesius širdžių polkius, romaną. Sardoniską juoką ir egzistencinį verksmą šiam filme pabandė sujungti puikūs aktoriai Pierce'as Brosnanas, Toni Colette, Aaronas Paulas, Imogen Poots, Rosamunde Pike, Samas Neillas (D. Britanija, Vokietija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Kartą Niujorke ****

1921-icij. Eva Cybulskia kartu su seserimi Magda palieka Lenkiją ir vyksta į Niujorką ieškoti laimės. Magda iškart patenka į karantiną, nes serga tuberkulioze. Sutrikusi ir vieniša Eva pakliūva į suteneriu Bruno rankas. Kad išgelbėtų seserį, ji pasirengusi viskam. Naivi imigrantė (beje, toks ir originalus filmo pavadinimas „The Immigrant“) atsiduria burleskos ir vodėlio pasaulyje. Išgelbėti ją bandys paslaptingas iluzionistas. Kaip ir ankstesniuose Gray'aus filmuose („Mažoji Odesa“, „Tarp dviejų mylimųjų“), Niujorkas – vienas filmo herojų, kitus suvaidino Marion Cotillard, Joaquinas Phoenixas, Jeremy Renneras, Daghara Dominczyk, Jelena Solovej (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Mešķų žemė ****

Prancūzų dokumentininko Guillome'o Vincent'o filmas nukels į Rusijos pakraštį – tolimają Kamčiatką. Tai rudujių lokų karalytė. Kickvienas jų turi savo rūpescių: motina nori išmaitinti mažylius ir apsaugoti juos nuo per didelio troškimo ištyrinėti supantį pasaulį, ką tik subrendės patinas – rasti savo vietą tarp suaugusiuų ir igyti autonomiją, vyrėlesnis – apginti savo teritoriją. Prancūzų kritikai neslėpė pagyrų filmo peizažų bei vaizdų grožiui, bet negailėjo aštrių žodžių užkadriniams tekstui, kurį skaito Marion Cotillard, ir ritmui. (Prancūzija, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Monako princesė ***

Grace Kelly buvo viena mėgstamiausių Alfredo Hitchcocko blondinių, jo filmuose, ko gero, aktoriė ir sukūrė geriausius savo vaidmenis. Tačiau amerikiečių milijonierius duktė nusprendė tapti mažos Europos kuniagaikštystės valdovę ir ištakėjo už kunigaikščio Rainier III. Apie tai, kaip jai sekėsi kunigaikštienės vaidmuo, ir pasakoja Olivier Dahan filmas. Nepatenkinti juo liko ir herojės giminaicių, demonstratyviai atsisakė dalyvauti premjeroje – „Monako princesė“ atidarė šių metų Kanų kino festivalį. Pagrindinius vaidmenis sukurė Nicole Kidman ir Timas Rotas (Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas, JAV, Italija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Piktadarės istorija ***

Filmo kūrėjai kveičia pamiršti tradicines pasakas, išmintingas fėjas, rūpestingus tévus ir žiaurius burtininkės. Jų „Micgančiosios gražuolės“ versija įrodinėja, kad net piktadares kartais galima pateisinti. Angelina Jolie, kuri yra ir šio filmo produserė, teigia, kad niekas netampa blogas be priežasties ir kad nebūtina angeliškai geru žmonių. Su galingaja Diabolina (Jolie), kuri užbūrė mažają Aurorą, susipažiustumė dar jaunystėje. Naivi pauaglė našlaitė gyvena laimingai kartu su savo magiškosios šalies žmonėmis. Tačiau šalies gerovę neduoda ramybės kaimyninės šalies karaliui. Mergina patirs išdavystę ir kančią ją pavers keršto ieškančią ragana. Todėl ji užburs ką tik gimusią karaliaus dukterį. Tačiau Jolie rodo, kad pabaisos – tai pirmiausia žmonės, o ne burtininkės. Nors Roberto Strombergo filmas skirtas vyresniems žiūrovams, labiausiai jis turėtų patikti vaikams. Filme taip pat vaidina Elle Fanning, Juno Temple, India Riley, Miranda Richardson, Imelda Staunton (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Žigolo ***

Lietuviai liberalai apsidžiaugs pamatę, kad puikios verslo idėjos gali šauti net ir smarkiai pagyvenusiems žmonėms. Woody Alleno vaidinamas knygyno savininkas pasiūlo savo neturtingam draugui floristui (jį suvaidinęs Johnas Turturro yra ir filmo režisierius) paslaugą – būti jo suteneriu. Verslo idėja gana originali – meilės žaidimai su turtingomis brandaus amžiaus moterimis. Atrodytų, viskas sektuosi puikiai, bet po komiškų nesusipratimų bei gėdingų nuotykių tampa aisku, kad abu „verslininkai“ plaukia prieš pinigų ir meilės srovę. Taip pat filme vaidina Sharon Stone, Vanessa Paradis, Liev Schreiber, Sofia Vergara, Tonya Pinkins (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Palanga)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

20–24 d. – Dėl mūsų likimo ir žvaigždės kaltos (JAV) – 12, 15, 18.15, 21.15; 25 d. – 12, 15, 18.15, 21.15, 23.59; 26 d. – 12, 15, 17.20, 21.15
20–24 d. – Žigolo (JAV) – 13.30, 15.50, 18.35, 21.15; 25 d. – 13.30, 15.50, 18.35, 21.15, 23.30;
26 d. – 13.30, 15.50, 18.35, 21.30
20–24, 26 d. – Dovanėlė su charakteriu (Rusija) – 13.15, 15.30, 18.30, 21.50; 25 d. – 13.15, 15.30, 18.30, 21.50, 23.55
26 d. – Transformeriai: išnykimo amžius (JAV) – 20 val.

20–24 d. – Nevykčiai po piedanga 2 (JAV) – 14, 16.30, 19.15, 21.45; 25 d. – 14, 16.30, 19.15, 21.45, 23.30; 26 d. – 14, 16.30, 19.15, 21.45, 23.30
20–24, 26 d. – Ties riba į rytojų (3D, JAV) – 11, 18, 20.30; 25 d. – 11, 18, 20.30, 23 val.
20–24, 26 d. – Iltas kelias žemyn (D. Britanija, Vokietija) – 14.40, 19.15, 21.30; 25 d. – 14.40, 19.15, 21.30, 23.45
20–26 d. – Piktadarės istorija (3D, JAV) – 12, 14.30, 17, 19.30
Piktadarės istorija (JAV) – 13.30
Rio 2 (JAV) – 11.30, 12.20
Olis ir piratų lobis (dubliuota lietuviškai) – 11.15, 14.15
Operacija „Riešutai“ (JAV) – 11.15, 16.20
Operacija „Riešutai“ (3D JAV) – 13.40
Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 11 val.
Mešķų žemė (3D, Prancūzija) – 15.50
Monako princesė (Belgija, Italija, JAV, Prancūzija) – 16 val.
Virtuvė Paryžiuje (Rusija) – 16.45
Nojaus laivas (3D, JAV) – 17.45
Šimtas kelių įki grabo lento (JAV) – 18.30
Godzilla (3D, JAV, Japonija) – 20.45
Kartą Niujorke (JAV) – 21 val.
20–24, 26 d. – Iksmenai: praėjusios ateities dienos (JAV) – 21.10; 25 d. – 21.10, 23.40
20–26 d. – Ledo šalis (JAV) – 11.45

Forum Cinemas Akropolis

20–24, 26 d. – Dėl mūsų likimo ir žvaigždės kaltos (JAV) – 11.45, 14.30, 16, 19, 21.45; 25 d. – 11.45, 14.30, 16, 19, 21.45, 23 val.
20–24, 26 d. – Žigolo (JAV) – 13.40, 18.40, 21.10; 25 d. – 13.40, 18.40, 21.10, 23.30
20–26 d. – Dovanėlė su charakteriu (Rusija) – 11.30, 18.10
26 d. – Transformeriai: išnykimo amžius (JAV) – 20 val.
20–24, 26 d. – Ties riba į rytojų (3D, JAV) – 13, 15.30, 18.20; 25 d. – 13, 15.30, 18.20, 20.40, 23.10; 26 d. – 13, 15.30, 18.20, 20.40, 23.40
20–24, 26 d. – Nevykčiai po piedanga 2 (JAV) – 14.15, 16.45, 19.10, 21.50; 25 d. – 14.15, 16.45, 19.10, 21.50, 23.40
24–25 d. – Piktadarės istorija (3D, JAV) – 13.35, 18.20, 20.50; 26 d. – 13.35, 18.20
20–26 d. – Piktadarės istorija (JAV) – 11.15, 15.45; Operacija „Riešutai“ (JAV) – 12.50, 14.55, 17 val.; Rio 2 (JAV) – 11, 17.15; Rio 2 (3D, JAV) – 13.20; Olis ir piratų lobis (JAV) – 10.15, 12.15
20–24, 26 d. – Iksmenai: praėjusios ateities dienos (JAV) – 12, 20.30; 25 d. – 12, 20.30, 23.20
20–26 d. – Ilgas kelias žemyn (D. Britanija, Vokietija) – 19.20, 21.35
Mešķų žemė (3D, Prancūzija) – 10.45
Godzilla (3D, JAV, Japonija) – 15.10
Monako princesė (Belgija, Italija, JAV, Prancūzija) – 16.15
Kaimynai (JAV) – 19.40
Šimtas kelių įki grabo lento (JAV) – 21.25
Pabégimas iš planetos Žemė (JAV) – 10.30

„Žigolo“

Pasaka

20 d. – Dėl mūsų likimo ir žvaigždės kaltos (JAV) – 18 val.; 21 d. – 16 val.; 24 d. – 18.30
20 d. – Yves Saint Laurent (Prancūzija) – 18.15; 21 d. – 18 val.; 22 d. – 18, 20 val.;
23 d. – 18.30; 24 d. – 20 val.; 25 d. – 20.30
21 d. – Ilgas kelias žemyn (D. Britanija, Vokietija) – 18.30; 23 d. – 18 val.; 25 d. –
20 val.; 26 d. – 18 val.
21, 22 d. – Laisvės tango (Prancūzija, Belgija, Liuksemburgas) – 16.15; 23 d. – 20.30; 24 d. – 18 val.; 25 d. – 18.30
22 d. – Anglijos karalienė pagrobė mano tėvus (rež. E. Jankauskas) – 16 val.
22 d. – Viešbutis „Grand Budapest“ (JAV, Vokietija) – 17 val.; 25 d. – 22 val.
22 d. – Žigolo (JAV) – 19 val.; 23, 26 d. – 20 val.;
24 d. – 21 val.; 25 d. – 18 val.; 26 d. – 20 val.
22 d. – Kartą Niujorke (JAV) – 21 val.; 23 d. – 22 val.
26 d. – paskaita apie budizmą – 19 val.

Ozo kino salė

20 d. – Kartą Niujorke (JAV) – 16.30
20 d. – Anglijos karalienė pagrobė mano vaikus (rež. E. Jankauskas) – 18.30; 21 d. – 17 val.; 25 d. – 18.15; 26 d. – 16.30
21 d. – Aurora (rež. Buožytė) – 15 val.
25 d. – Greitasis „Maskva–Rusija“ (Rusija) – 16.30
26 d. – Mešķų žemė (Prancūzija) – 17.15

KAUNAS

Forum Cinemas

20, 21, 25 d. – Dėl mūsų likimo ir žvaigždės kaltos (JAV) – 11.30, 14.15, 18.30, 21.20; 22–24, 26 d. – 11.30, 14.15, 18.30, 21.20, 23.55
20, 21, 25 d. – Žigolo (JAV) – 19, 21.45; 22–24, 26 d. – 19, 21.45, 23.50
20–26 d. – Dovanėlė su charakteriu (Rusija) – 17, 21.10
26 d. – Transformeriai: išnykimo amžius (JAV) – 20 val.
20, 21, 25 d. – Nevykčiai po piedanga 2 (JAV) – 15.45, 18.15, 20.45; 22–24, 26 d. – 15.45, 18.15, 20.45; Operacija „Riešutai“ (JAV) – 10.15, 12.15, 14.30; Olis ir piratų lobis (JAV) – 13, 15 val.; Rio 2 (JAV) – 11.15, 16.35; Rio 2 (3D, JAV) – 13.15; Mešķų žemė (3D, Prancūzija) – 11 val.; Ilgas kelias žemyn (D. Britanija, Vokietija) – 19.15
20–25 d. – Šimtas kelių įki grabo lento (JAV) – 21.30
20–26 d. – Kalakutai atgal į ateitį (JAV) – 10.30

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

20, 21, 25 d. – Dėl mūsų likimo ir žvaigždės kaltos (JAV) – 11.30, 14.15, 18.30, 21.20; 22–24, 26 d. – 11.30, 14.15, 18.30, 21.20, 23.55
20, 21, 25 d. – Žigolo (JAV) – 19, 21.45; 22–24, 26 d. – 19, 21.45, 23.50
20–26 d. – Dovanėlė su charakteriu (Rusija) – 17, 21.10
26 d. – Transformeriai: išnykimo amžius (JAV) – 20 val.
20, 21, 25 d. – Nevykčiai po piedanga 2 (JAV) – 15.45, 18.15, 20.45; 22–24, 26 d. – 15.45, 18.15, 20.45; Operacija „Riešutai“ (JAV) – 10.15, 12.20; 20–25 d. – Žigolo (JAV) – 20–20; 21 d. – 20 val.; 24, 26 d. – 18 val.
21 d. – Operacija „Riešutai“ (JAV) – 14.30; 23 d. – 16.30
21 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 15.50; 22 d. – Sabotėzas (JAV) – 16.20
20 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 18.30
20 d. – Žigolo (JAV) – 20–20; 21 d. – 20 val.; 24, 26 d. – 18 val.
21 d. – Operacija „Riešutai“ (JAV) – 14.30; 23 d. – 16.30
21 d. – Ilgas kelias žemyn (D. Britanija, Vokietija) – 16.20; 24, 26 d. – 15.50
21 d. – Karti, karti... (Rusija) – 18.30; 23 d. – 18 val.
22 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 14 val.
22 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 15.50; 26 d. – 20 val.
22 d. – Keršto aitvaras (JAV) – 18.10; 25 d. – 20 val.
22 d. – Šimtas kelių įki grabo lento (JAV) – 16.20; 24, 26 d. – 15.50
21 d. – Šimtas kelių įki grabo lento (JAV) – 16.20; 22 d. – 15.50
21 d. – Šimtas kelių įki grabo lento (JAV) – 16.20; 23 d. – 15.50
21 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 20 val.<